

**JAN
WILLEM
GEERINCK**

**GRENZEN
BRUGGEN
BREUKLIJNEN**

Columnist

Toen ik onlangs van mezelf het verzoek kreeg een wekelijkse column te schrijven, heb ik geen seconde getwijfeld en meteen toegezegd. Ik word immers niet elke dag als columnist gevraagd.

Ik heb een contract getekend tot eind 2021 en ik denk wel dat ik dat volhoud. Een opgever ben ik nooit geweest en zoals Pippi Langkous zegt: 'ik heb dat nog nooit gedaan, dus ik denk wel dat ik dat kan': elke week een column van ongeveer vijfhonderd woorden, opgeluisterd met een foto, deadline zondag om twaalf uur 's middags. Moet lukken.

Nu denkt u vast bij het zien van de foto hierboven, JW heeft zich er deze week alvast erg gemakkelijk vanaf gemaakt. Een foto van een boek. Een eenvoudige boekbespreking. Zo kan ik het ook. U vergist zich.

Simenons lezen is slechts een aanleiding om wat boeiends vertellen, bovendien, andere romans verdraag ik niet. Er zijn namelijk maar vier soorten romans.

De eerste soort laat me koud, zelfs zonder dat ik ze gelezen heb. Jeroen Olyslaegers valt bijvoorbeeld in die categorie (troost u Jeroen, Hugo Claus zit er ook in).

Van de tweede soort ergert mij elke letter, van de eerste tot de laatste. Bart Van Loo bijvoorbeeld (helaas Bart, voor jou geen troostende woorden).

De derde categorie bevat auteurs die ik wil lezen of waarover ik wil lezen maar waarvan ik niet per se elke letter hoeft gelezen te hebben. Daar zitten in het buitenland onder andere Cortázar, Céline, Lucianus en Lovecraft bij en hier bij ons Roger van de Velde, Yves Petry en Delphine Lecompte, om maar een paar namen te noemen.

Van de vierde en laatste categorie moet ik álles gelezen hebben. Die categorie is gelukkig erg klein. Michel Houellebecq en Georges Simenon zijn de enige twee die erin zitten.

Houellebecq is geen veelschrijver, Simenon was dat wel. En van hem beperk ik me tot de psychologische romans, de zogenaamde 'romans durs.'

Zo kwam het dat ik 'Betty' (1961) las, een van die 117 'roman durs'.

Simenon is meester in de psychologische roman. Hij graaft naar de diepere beweegredenen van zijn personages en het lijkt alsof hij die al schrijvende gaandeweg samen met hen ontdekt. Daarbij durven die personages wel eens tegen de wereld liegen, maar nooit tegen zichzelf.

‘Een van de twee moest verliezen. Betty had gewonnen.’

Dat zijn de twee laatste korte zinnen van ‘Betty’, een roman die wat traag op gang komt maar waarin je buiten adem op de laatste bladzijde, 192, aankomt. Betty wist heel goed wat ze deed toen ze op pagina 167 de vinger op de lippen legde ten teken aan Mario dat hij moest gebaren of zij sliep.

Geen sprake van hypocrisie hier.

Simenon denkt en schrijft in de stijl zoals W. H. Auden (1907-73) het zo meesterlijk onder woorden bracht:

‘Alleen dieren die onder de beschaving staan en engelen die erboven staan, kunnen oprecht zijn. Mensen zijn noodzakelijkerwijs acteurs die niets kunnen worden alvorens ze eerst hebben gedaan alsof ze het waren; en je kan ze opdelen, niet in de hypocrieten en de rechtgeaarden, maar in de gezonden van geest die weten dat ze toneelspelen en de gekken die dat niet beseffen.’

Dat soort eerlijke oprechtheid dus.

Verder brengt dit romannetje andermaal een ‘morfinist’ op ons pad. Deze hier heeft een gouden tandenstoker waarmee hij op pagina 16 bij Betty op zoek gaat naar onderhuids ongedierte. Beestjes onder je huid gewaarworden is inderdaad een gekend bijverschijnsel van een heroïneverslaving.

Wat de woordenschat betreft, is er sprake van ‘verlustiging’ en men leest het woord ‘haarzelfswil’, wat gewoon omwille van haarzelf wil zeggen.

Betty vermeldt achtereenvolgens haar twijfel over het bestaan van de moederliefde zoals die ‘in de boeken beschreven wordt’, het feit dat zij nooit de ‘stem des bloeds’ gehoord heeft, dat zij ooit van oordeel was dat de vrouw slechts geschapen was ‘om door de man vernederd en gepijnigd te worden’ en dat zij als kind vermoedde, na het zien van haar oom die een veel te jong dienstmeisje neemt, dat die er een ‘wond’ aan over moet gehouden hebben.

Het thema van vuilheid en bezoedeling loopt door de roman heen; op het moment dat ze betrappt wordt en ‘flagrant délit’ door haar man en diens moeder – naakt – gebeurt dat op de familiecanapé die zij voor dat bezoedeldoel had uitgekozen.

‘Ik, ondergetekende, ... verklaar dat ik een hoer ben...’ zal ze even later schrijven in ruil voor een jaarlijkse toelage. Naar goede Simenongewoonte is Betty alcoholiste, net zoals haar tegenspeelster, de vrouw wiens minnaar ze afpakt en die op het einde zelfmoord pleegt. Betty, niet zomaar een vrouw maar ‘alle vrouwen tegelijk’ ontsnapt zo aan de ‘laatste halte vóór het gekkenhuis of de zelfmoord.’

Voor even toch, want een leven stopt niet op de laatste pagina van een roman, maar bij de dood.

Ik zie u graag terug volgende week, zelfde plaats, zelfde tijd, dan vertel ik u waarom ik twee jaar geleden stopte met alcohol.

Ik ben jong getrouwd

Ik ben jong getrouwd. Ik geloof dat ik 23 was. Op een zondag reed ik met mijn nieuwe bruid naar Sint-Niklaas om haar aan mijn vader voor te stellen. Die had ik niet voor het feest uitgenodigd want wij waren elkaar uit het oog verloren. Tenminste, mijn broer en ik hadden ervoor gekozen het contact te verbreken. Zijn misdaad mocht dan wel geen gevangenisstraf verdienen, hij had zich toch in die mate misdragen dat ons geen keus restte.

Na wat rondvragen was ik te weten gekomen waar hij woonde. De zon scheen toen we bij hem in dat trieste Sint-Niklaas aanbelden. Wij kwamen terecht in een flat die er verlaten uitzag met een hoop vuile afwas in de gootsteen. Mijn vader, die ooit bijna honderd kilo gewogen had, lag nu graatmager en met ingevallen wangen in een eenpersoonsbed in een schamele kamer aan de straatkant. Toen ik hem vroeg waar hij mee bezig was, antwoordde hij, zwak en verward, 'ik wil sterven, ik ben gestopt met eten'. Ik heb meteen een ambulance moeten bellen.

In januari 2018 stopte ik een tijdje met drinken. Ik was van plan dat drie maanden vol te houden, zoals ik het jaar ervoor ook al eens gedaan had, om af te vallen. Die eerste keer stoppen was me goed bevallen. Alcohol hield al snel op een 'ding' in mijn leven te zijn. Dat was het in de loop der jaren wel geworden. Tijdens vakantieperiodes vroeg ik me bijvoorbeeld elke dag af hoe laat de juiste tijd was voor het eerste glas. Toen dat me begon te storen, stopte ik eerst met drinken op weekdays, maar dan keek ik te hard uit naar vrijdag, met een resultaat dat zich laat raden.

Tijdens zo'n pauze viel dat denken over het eerste glas weg. Ook het denken over het tweede, derde en laatste glas, over alle glazen, viel weg. Dat brengt rust. Men denkt vaak dat alcohol ontspant. In werkelijkheid vliedt bij het eerste glas al, alle energie uit je lichaam weg. Je krijgt slappe benen. Je kan niet meer helder denken. De dag is om. Na drie maand stoppen maakte ik er een jaar van, maar ook na dat jaar, begon ik niet opnieuw. Alcohol en ik hadden hun beste tijd gehad. Wij scheidden.

Mijn vader dronk. Een half jaar wel en een half jaar niet. In dat half jaar zonder drank was hij een vod, in de andere helft manisch. Mijn moeder, mijn broer en ik hebben vreselijk met hem afgezien, echt door de grond zakken van schaamte was dat soms. Hij stierf in de zomer van 2000 en kondigde zijn dood aan op een druilerige voorjaarsmiddag in een café in Antwerpen. Dat café was de Witzli-Poetzli.

Door een ander sterfgeval kwam ik er deze week achter waar die naam Witzli-Poetzli vandaan komt. Je schrijft het eigenlijk 'huitzilopochtli' en het is de naam van een Azteekse god.

Guido, die dat café daar in 1985 opende, heeft die naam uit de Russische cultroman 'De meester en Margarita' uit 1967. Ik weet dat, want daar las ik hem ook.

Als racisme en seksisme uit de mode zijn ...

Ooit ging Jan Blommaert (RIP) solliciteren voor directeur bij het AfricaMuseum. Hij wilde die job niet, maar hij wilde wel zijn plannen voor die koloniale parel ontvouwen. Zijnde? Geen millimeter veranderen aan dat barbaarse instituut, het als het ware onder een stolp zetten. En vlak ernaast een nieuw museum bouwen, met daarin een frontale aanklacht op de kolonisatie, slavernij en roofkunst.

Het AfricaMuseum is inmiddels verbouwd en men heeft hard gewerkt om het verteerbaar en vrij van aanstoot te maken. Men heeft artefacten geduid en een 'hall of shame' ingericht waar alle gewraakte beeltenissen verzameld worden.

Maar toen de deuren weer open gingen, was niemand tevreden. Had men maar naar Blommaert geluisterd.

In Europa bestaan in elke grote stad beaux-arts musea die een toxisch gedachtengoed herbergen van seksisme, androcentrisme, racisme en kolonialisme, om nog maar te zwijgen van pedofilie.

Het nu bijna tien jaar gesloten Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in Antwerpen is van deze laakbare 'unwokeness' een schoolvoorbeeld. Hoe zal dat museum hier bij haar nakende heropening mee omgaan?

Welke duiding zal gegeven worden bij Jean Fouquets Madonna, waarvan iedereen ondertussen weet dat haar hagelwitheid volkomen misplaatst is, omdat zij, gezien zij uit het Midden-Oosten komt, eigenlijk een vrouw van kleur is?

Hoe zal men vermijden dat een fout publiek zich komt verlustigen aan de frontale naaktheid van het Christuskind van Dirk Bouts?

Zal de gruwelijke 'Onthoofding van Johannes de Doper' verhuizen naar een kinderen-niet-toegelaten zaal?

En hoe zal men de stereotyperende genderrollen die in zovele schilderijen voorkomen, duiden? Door een groot bord boven de ingang van het museum te hangen met daarop de welbekende woorden 'the past is a different country' uit de roman 'The Go-Between'?

Ja?

Ik spot.

En ook weer niet.

In 1989 kwamen de New Yorkse Guerrilla Girls met een actie die als titel droeg 'Als racisme en seksisme uit de mode zijn, wat zal jouw kunstcollectie dan waard zijn?' The Girls hekelden de dure aankoop van een schilderij van Jasper Johns en berekenden hoeveel kunstwerken van vrouwen en kunstwerken van vrouwen van kleur men met dat geld had kunnen kopen.

67.

Zullen de curatoren binnenkort in dat verbouwde KMSKA, die koloniale parel op Antwerpen Zuid waar ik ooit in de stoffige cafetaria-kelder door vastbenoemde ambtenaressen filterkoffies geschonken kreeg, de ethiek de esthetiek op de vingers laten tikken? Zullen werken 'geduid' worden? Verbannen worden? In een 'hall of shame' terecht komen?

Of blijft het toxische ideeëngoed onder die Blommaertstolp en wordt de kritische rol vervuld door musea als het M HKA waar nog tot 24 januari de bevreedende 'Monoculture' tentoonstelling loopt, precies dat soort revisionistisch vermanend vingergetik dat ook zijn eigen nazipropaganda-'hall of shame' heeft waar het verboden te fotograferen is?

En oh ja, dit nog.

Herinnert u zich het gewraakte Leopold II-beeld uit Ekeren, de geamputeerde Leopoldbeeldengroep uit Oostende en de besmeurde Boudewijnbuste in Oudergem? Wat gaan we daarmee doen? Laten staan en duiden? Of een plaats geven op die open vlakte ten zuidwesten van de 'Beam Drop' van Chris Burden in het Middelheimbeeldenmuseum? En op die wei-of-shame elke eerste zondag van de maandlijf-aan-lijfgevechten laten doorgaan tussen antiracismestrijders en alt-righters?

Ik spot.

En ook weer niet.

Toch geen Simenon-romannetje!

Ik had het al meteen aan de stok met mijn chef redactie.

‘Toch geen Simenon-romannetje,’ riep hij kwaad.

‘Waarom niet?’ vroeg ik beledigd.

‘Als je dan toch boeken wil bespreken, kan je dan echt niets beters verzinnen? De laatste van Olyslaegers bijvoorbeeld, die ‘Wildevrouw’.’

Ik rolde met mijn ogen en vroeg me af of hij überhaupt mijn stukken las.

‘Of bespreek iets van de herontdekte vrouwenschrijvers waar iedereen het over heeft, Joan Didion, Tove Ditlevsen, Vivian Gornick?’

‘Pardon?’

‘Laat anders die recensies gewoon vallen. Schrijf liever iets over uzelf, iets persoonlijk. Je ziet toch dat dat ‘marsjeert’? Dat verhaal over hoe je stopte met drinken, bijvoorbeeld. Dát willen de mensen lezen.’

Ik zuchtte. Ik wou hem zeggen dat ik mijn goesting wilde doen en mij bovendien moest hoeden voor de toorn mijner naasten, maar ik zweeg en slaagde erin een tweede zucht te onderdrukken.

‘Sorry hoor,’ verbrak ik de stilte, ‘deze week wordt het ‘Zondag’ van Simenon. Ook daarin vang je een glimp op van wie ik ben.’

‘Een glimp uit de jaren vijftig zeker.’

‘1959!’ verbeterde ik hem. Ik kende de datum uit mijn hoofd.

‘Lees gewoon tussen de lijnen. Volgende week krijg je iets over mij. Over hoe ik was als jongeman in de jaren negentig, deze week is het ‘Zondag’, klaar?’

Hij gromde iets dat ik niet begreep en we namen afscheid.

Pagina 185:

‘Hij kon niets meer voor haar doen, zij behoorde tot het verleden.’

Onze held vat het allemaal nogal goed op. Hij wilde eigenlijk zijn vrouw vermoorden, maar die was hem te slim af en ze verplichtte het dienstmeisje waar hij nu al elf maand een affaire mee had, het vergiftigde bord risotto met inktvis op te eten. Binnen de twee uur zal zij sterven.

‘Vergeet je de voetbalmatch niet?’ zegt zijn vrouw schijnbaar achteloos, net op het moment dat hij bedenkt dat hij geen getuige wil zijn van de doodstrijd van dat arme meisje.

Op die manier verschaft zijn vrouw, niet te beroerd om wat er nog van het verstandshuwelijk rest te redden, hem het perfecte excuus er niet bij te moeten zijn; zijn vrouw, dat ‘vrouwtjesdier’ van wie hij al op pagina zes zegt, de ochtend van die fatale zondag, dat hij nooit aan haar geur had kunnen wennen, ‘tegelijk flauw en zuur als verzuurde melk’.

Simenon toont zich al in het begin van deze ‘roman dur’ – de veertigste die ik las ... de vijftigste? ... ik ben de tel kwijt– een meesterromancier met landschapsbeschrijvingen van luchten nauwelijks afgeknaagd door kartelingen van kerktorens.

En net als in het romannetje ‘De teddybeer’, ‘neemt’ onze held een slapend meisje. En net als het verpleegstertje in ‘De teddybeer’ is het dienstmeisje in ‘Zondag’ daar geheel niet ontevreden over, er welt zelfs een traan van blijdschap in één harer ogen.

Nog een klein woordje over 'vrouwen nemen' in hun slaap. Men doet dat als man beter niet meer. Tegenwoordig is dat verkrachting.

Dat er iets eigenaardig aan de hand is met dat woord ‘verkrachting’, vertel ik u volgende keer.

Verkrachting

Verkrachting is een van de meest verwerpelijke daden die de mens kent. Toch is het woord verkrachting geen taboe woord. Dat is wel zo voor bijna alle woorden die te maken hebben met a) de ontlasting en b) de voortplanting. Je zegt bijvoorbeeld niet schijten, kakken, pissen in beleefd gezelschap en evenmin neuken, poepen, kut en lul. Dat soort woorden gebruik je niét bij je eerste bezoek aan je schoonfamilie, om maar iets te zeggen.

Het woord verkrachting is anders. Het onderwerp verkrachting is weliswaar taboe, maar het woord zelf niet, je kan spreken over de verkrachting van de natuur of van het platteland of over de verkrachting van een stuk muziek omdat jij van oordeel bent dat de uitvoering van dat muziekstuk bijzonder teleurstellend was.

Er bestaat bovendien geen ‘vuil’ woord voor verkrachten. Want op de keper beschouwd kan je wel nog van het woord ‘neuken’ coitus maken en van ‘kakken’, ontlasting; maar omgekeerd kan je van verkrachting geen taboewoord vinden.

Voor het seksueel ‘nemen’ van vrouwen met geweld bestaat alleen een neutrale term, ‘verkrachting’.

Ik steun in mijn vertoog op “Rape is a four-letter word” (1975) een essay van de nobele onbekende Muriel Schulz. In het Engels is haar boodschap veel duidelijker. In die taal staat ‘four-letter word’ gelijk aan een taboewoord. Woorden zoals cunt, fuck, tits, dick tellen vier letters. ‘Rape’ ook, maar toch is het geen schunnig woord.

Taal verraadt wel eens wat, vindt u niet?

Over taal en feminisme las ik nog ergens een geestige passage, ah, ik zie ze al staan, het is een passage in het werk van ene Barbara Mehrhof, geciteerd in het welbekende ‘Against Our Will’ van Susan Brownmiller, een boek over verkrachting uit 1975.

Barbara Mehrhof zegt dat de seksuele handeling als ‘modus operandi’ iets heeft wat mannen ‘penetratie’ noemen. ‘Penetratie’ beschrijft echter wat de man doet. Mehrhof suggereert dat als vrouwen de leiding hadden over seks en taal, dezelfde handeling heel goed ‘omsluiting’ zou kunnen worden genoemd - een revolutionair concept.

Dames, zeg dus niet langer ‘penetration’, maar zeg enclosure.

Niet ‘penetratie’ dus, maar ‘omsluiting.’

Vitalski

In een opwelling contacteer ik Vitalski — de enige theatermaker die mij ooit schuddebuikend de slappe lach bezorgde — met het verzoek hem te fotograferen naar aanleiding van zijn tiendelige podcast over de jaren negentig in Antwerpen. We spreken af aan de Witzli-Putzli.

Ik ben te vroeg. Hij stipt op tijd. Ik neem een aantal foto's bij de Witzli, nodig hem uit bij de Normo een koffie te drinken. Hij slaat mijn aanbod af en zegt dat zijn aandachtsspanne dat niet toestaat, dat hij niet naast of tegenover iemand op café zitten kan.

'Ik ken dat,' zeg ik.

Ik vraag hem of hij een meer iconische plek van de jaren negentig kan verzinnen. We noemen Het Spiegelbeeld. Terwijl we ernaartoe lopen vertel ik hem dat ik in de bieb zijn romans was gaan checken en dat ik er niet wild van was. 'Dat zijn jeugdzondes.' Ook zijn 'Ik slaap als een croissant' biografie had ik ter hand genomen. 'Vond je die ook slecht?' Ik zeg dat ik die maar even vasthad, het is waar, ik las maar een paar bekentenispagina's over hoe hij aan zijn kinderen was gekomen, dat zijn lief er perse wilde en hij echt niet, dat ze toen in luid snikken uitbarstte en zei dat ze toch bij hem bleef. Dat hij zich kei-schuldig voelde en daarna het idee niet verdragen kon dat zij — door zijn schuld — nooit kinderen hebben zou. Ik vertel mijn verhaal. Over mijn ruzie in het Zoniënwoud, over de daaropvolgende twee-jaar durende stilte en een zwangerschap die een maand later een feit zou zijn.

'Dat lijkt heel hard op mijn verhaal.'

Ik vertel hem hoe zijn podcasts mij deprimeerden. 'Ik hoor dat nog. Omdat alles vervlogen is?' vraagt hij. 'Nee, omdat het mij deed terugkijken naar mezelf in de jaren negentig, naar de 'ik' die perse bij sommige feestjes wilde zijn. Naar mijn onopgebiechte ambities een schrijver/filmmaker/muzikant te zijn en de hiërarchie die heerste in hipsterstan Antwerpen, hoe belachelijk dat eigenlijk is. 'Ik heb die hiërarchie beschreven in 'Croissant', zegt hij, 'hoe helemaal bovenaan Tom Barman stond en ik helemaal onderaan. Of toch niet helemaal.'

In de Grote Pieterpotstraat vinden wij het precieze pand van het Spiegelbeeld niet meer terug. We vermoeden dat we rechts ervan de bar van Sam Khaldi zien, waar Mireille nog werkte. En links daarvan het Spiegelbeeld, denken we, nu Cuba Bella, en nog eens links daarvan wat toen De Faam was, nu Alexandria. Enfin, nu niks meer eigenlijk. Alles is toe. De stad is dood.

Ik vertel hem dat ik het podcastinterview met Guy Lee Thijs het beste vond, vanwege diens opmerkingen over het toen openlijke racisme in de stad. Over hoe Thijs een casting hield voor Marokkanen tijdens de ramadan in de hoerenbuurt. Fiasco dus. Hij vertelt mij dat Thijs lastig was omdat het over Mickey Rourke moest gaan. Ik zeg Vital dat zijn podcastserie een hoog Dag Allemaal gehalte had. Hij zegt dat hij dat wilde, dat hij daarvan houdt. Het was ook dat aspect dat me deprimeerde.

Maar wat me vooral bezwaarde was dat ik toen nog niet kon zijn wat ik uiteindelijk werd, wat ik nog moest worden. Word wat gij zijt, zegt Pindar, en Nietzsche zal het herhalen. Wel, ik zou uiteindelijk ook een schrijver worden én een encyclopedist, maar dat wist ik toen nog niet. Hoe dat zit, heeft u van mij tegoed.

En oh ja, ik heb u beloofd te vertellen wat er aan de hand is met het woord 'verkrachting'. Mijn vijfhonderd woorden zijn echter helemaal op en mijn chef redactie zit in mijn nek te blazen. Ik post bijgevolg die uitleg in de commentaren van vorige week.

Eens zij gebaard hebben

Ik heb in het verleden al wel eens vrouwen voor het hoofd gestoten door hen te zeggen dat ze zich pas echt vrouw kunnen noemen, eens zij gebaard hebben. Was ik een vrouw, zegde ik dan, dan zou ik absoluut zwanger willen zijn omdat ik vind dat er als mens voor ons slechts een beperkt aantal ervaringen open liggen en dat we die ervaringen met beide handen moeten grijpen. Natuurlijk is dit onzin, anders had ik mij als man al lang eens flink door een andere man laten pakken, kwestie van die ervaring ook rijker te zijn. Ik wil maar zeggen, ik klets wel vaker uit mijn nek. Zeggen om iets te zeggen, willen choqueren, tegen de haren instrijken, ik was vaak dat soort man.

Ik werd vader onder druk van de kinderwens van een grote liefde, anders was dit Hansje nooit vader geworden. Ik geloof dat ik onbewust geen kinderen wilde omdat ik vreesde dat ik teveel op mijn vader leek. Vandaag vind ik mijn nageslacht een wonder en ik vind het bovendien prachtig dat ik als zelfverklaard (tongue-in-cheek) eco-fascist, niet minder dan drie kinderen op de wereld heb gezet, op die manier drie keer ben kunnen ontsnappen aan mijn eigen toevaligheid.

Soms fantaseer ik dat ik opnieuw een vrouw met een kinderwens zou tegenkomen, een vrouw, met wie ik net als die eerste keer, een onvermijdelijke liefde beleven zou. Een onvermijdelijke liefde in de zin dat zij zich niet niet (dubbele ontkenning!) zou laten beleven, een liefde die zich op dergelijke wijze aandient dat zij niet ontkend kan worden, dat men er niet van weggelopen kan, dat elk weggelopen zou uitmonden in een nieuw ernaartoe hollen, dat soort liefde. Oh ja, dat soort liefde.

Als zo'n vrouw mij dan voor de keuze zou stellen, ik of een kind, of erger nog, zoals in het verhaal van Vitalski, als zo'n vrouw haar kinderwens aan mijn egoïstische weigering zou opofferen en ik mij daardoor onoverkomelijk schuldig zou voelen, wat zou ik dan doen?

Ik weet het niet.

Ik hoor wel eens zeggen dat het zaad van oudere mannen van een zodanig inferieure kwaliteit is dat daar vaak onvolkomen vruchten uit voortspruiten, dat schrikt mij wel af.

Een ander onderzoek zegt dat kinderloze mensen op jongere leeftijd gelukkiger zijn dan mensen met kinderen. Later draait dat om en op hun ouden dag, die ik aan het naderen ben,

ik ben daar misschien te pessimistisch over maar ik word tenslotte 56, dat draait al naar de 60, net gelukkiger zijn dan mensen zonder kinderen.

Ik ben geneigd dat te geloven.

Maar wat ik eigenlijk zeggen wil, is dat ik ongelooflijk blij ben met mijn kroost en hun mannen, fantastische venten. Ze zijn het beste wat mij ooit had kunnen overkomen.

Soms, in hun gezelschap, zie ik mezelf zitten zoals ik mijn eigen schoonvader zag. Ik kijk dan opnieuw door mijn arrogante jongemansogen naar die wereldvreemde, slimme en autistische man, die toen zo oud was als ik nu. Hij stierf vorig jaar rond deze tijd en je weet bij elk zulk overlijden dat jij als volgende aan de beurt bent.

Me and my family

Ik volg dit jaar een opleiding fotografie aan de Academie in de Mutsaardstraat. Het eerste jaar wordt gegeven door Niels Donckers, een vriendelijke, speelse, zorgzame en grappige man die een zachte manier van communiceren heeft.

Door corona zijn de lessen opgeschort maar hij stond er vanavond op zijn avondklas even te ontmoeten, dus spraken we buiten af op de parking. Ik heb dat geapprecieerd want opleidingen volgen zonder je prof of je medeleerlingen te ontmoeten is eigenlijk helemaal de moeite niet.

Niels deelt graag zijn opdrachten op papier uit. Old-skool. Ook dat vind ik prettig. De opdracht was 'Me and my family'. Tien portretten van je familie, waarvan eentje waar je zelf ook opstaat.

Tien foto's, die samen een verhaal vertellen. Een reportage. De foto's moeten elkaar ondersteunen. Niet de 'heroïsche' kanten van het familiewezen ... geen reizen ... geen feesten ... geen diploma-uitreikingen ... nee ... de banale dagelijkse kant van het familiedom... je moeder die aan het ontbijten is bijvoorbeeld.

'En als je nu geen familie hebt?' had een vorige cursist ooit gevraagd. Het ging over een man met een heel eenzaam bestaan die niet alleen geen familie had maar ook weinig sociaal contact. 'Is er dan echt niemand?', had Niels gevraagd ... 'Nee, zei die man ... ik ben alleen, heb geen kinderen, weinig vrienden of kennissen en ik fotografeer en ben heel erg bezig met mijn cactussen. Een heel grote hal vol met cactussen.'

'Heel mooie foto's zijn dat geworden', vertelde Niels.

En een andere man, dat was ook heel pijnlijk geweest... die was plots alleen gevallen ... nog niet zo lang geleden ... zijn vrouw was gestorven. Die had uiteindelijk een foto gemaakt van het ochtendlijk echtelijk bed ... een kant beslapen ... de andere kant onbeslapen.

Mijn familie ze weten nog niet dat ze op de foto 'moeten' ... maar... waar ik elke dag zit en werk (zie boven, of onder) kijkt uit op een boekenkast, ... een hele mooie die ik ooit nog bij 'André Retourdré' kocht ... en het toeval wil dat ik die foto al afgelopen woensdag trok ... alsof ik al wist wat ik moest trekken.

Mijn boeken.

Vrolijke gedachtes

Dat de mensheid nagenoeg volledig zou uitsterven is voor mij altijd een zeer vrolijke gedachte geweest. Ik fantaseer dan dat de planten het binnen een jaar zouden overnemen.

Geen omvolking maar ontvolking.

Ik kwam voor het eerst in aanraking met dat ontvolkingsidee na het lezen van 'The Stand' van Stephen King tijdens een lange reis door Indonesië toen ik nog geen dertig jaar was.

Ja, ook dat waren mijn jaren '90, Indonesië, die lange periode van onversneden genot. Hoe moeilijk ik het vandaag ook heb met dat haast belachelijk aandoende woord 'genieten' (gij zult genieten!), in Indonesië heb ik genoten. Reizen, kijken, eten, lezen, zwemmen, wandelen, slapen, vrijen, reizen, en dan van vooraf aan opnieuw beginnen. Elke dag. Meer dan honderd dagen.

Daar las ik 'The Stand'. Ooit verslond ik alles van Stephen King maar nu lees ik hem al jaren niet meer. Toch staat King nog steeds in mijn canon. Hij kan samen met Simenon personages zo echt neerzetten dat het lijkt alsof het mensen van vlees en bloed zijn die je in levende lijve ontmoet hebt. Als je hun boeken even neerlegt, zelfs al heb je nog maar paar pagina's gelezen, vooral dan eigenlijk, vraag je je na een tijdje af hoe zou het nog zou zijn met die of die, om dan te beseffen dat je die 'die of die' niet echt kent, dat ze romanpersonages zijn, dat ze alleen in boeken leven.

In 'The Stand' ontsnapt een labovirus dat 99,4% van de mensen uitroeit. U moet zich dat voorstellen. Er zouden vandaag wereldwijd amper veertig miljoen mensen overblijven en hier in Antwerpen drieduizend Antwerpenaars. Van mijn 270 collega's zou er een het overleven, laten we voor het gemak stellen dat ik dat ben.

Ik fantaseer dat de Antwerpse wegen verstopt zouden zijn met auto's van mensen die achter hun stuur stierven. Ik zou langs die auto's naar de Groenplaats kunnen fietsen, de keuken van het Hilton kunnen binnenstappen en daar ongehinderd een biefstuk voor mezelf bakken en dan met volle buik een dutje kunnen gaan doen in de penthouse suite. Ik zou daarna het stadhuis kunnen binnenlopen en daar de burgemeester van Antwerpen op zijn burgermeesterstoel zien zitten, morsdood.

En dan?

Hier kom ik tot de vaststelling dat je dit soort gedachte-experimenten best kan voeren als je leven zich nog voor je uitstrekt, hoe ouder je wordt, hoe meer je je hecht. Maar dromen van een bevolkingsdaling, daar ben je nooit te oud voor.

Ondanks het feit dat het leven een seksueel overdraagbare aandoening is met een sterftecijfer van honderd procent, zijn we er ondertussen toch maar mooi in geslaagd acht miljard kopieën van onszelf te maken. Volgens een studie zouden we in 2064 een piek van 9,73 miljard zielen bereiken en dan zakken tot 8,79 miljard in 2100. Volgens mijn bescheiden berekeningen zouden we het wenselijke getal van twee miljard bereiken in het jaar 2580.

Twee miljard mensen. Mij lijkt dat ideaal.

De planten zullen wel wat werk hebben om al dat beton te overwoekeren.

Mijn debuut

Dag op dag tien jaar geleden debuteerde ik met het boek 'De geschiedenis van de erotiek'. Het was mijn vierde poging om me te onttrekken aan mijn eigen toevalligheid, de vorige pogingen heten Fee, Bonnie en Fara.

Wie 'De geschiedenis van de erotiek' niet in zijn kast heeft staan, geen nood, je kan de tekst integraal online lezen, google gewoon 'zwartgallige censoren', vergeet de aanhalingstekens niet, en voilà, kijk eens waar u bent!

Voor wie het absoluut op papier wil, ik begrijp u, PM me, ik weet misschien nog een exemplaar staan in Antwerpen en elders online zag ik er een voor slechts 39,50 euro met de vermelding: 'schaars'.

Schaars. Je komt 'De geschiedenis van de erotiek' inderdaad zelden tweedehands tegen, wat het een cult-item maakt. Terecht, het boek is zowel geil, geestig als scherpzinnig. Mocht ik het niet in mijn bezit hebben, ik zou mezelf nu PM'en.

Dit flauwe grapje doet mij denken aan een arrogante uitspraak van de rebelse filosoof Diogenes tegen de wereldheerser Alexander. We bevinden ons een paar eeuwen voor Christus. Als de grote Alexander na een lange reis eindelijk Diogenes in zijn ton op zijn marktplein ontmoet, zegt die, zichtbaar onder de indruk: 'Mocht ik Alexander niet zijn, ik zou Diogenes willen zijn'. Waarop Diogenes laconiek antwoordt, 'wat vreemd, mocht ik Diogenes niet zijn, ik zou nog altijd Diogenes willen zijn.'

Terug naar mijn boek.

De gebeurtenissen in 'De geschiedenis van de erotiek' stoppen aan het eind van de 18de eeuw. Ik schreef daarna een vervolg over de 19de eeuw met de titel 'De perverse eeuw'. Omdat alleen over erotiek schrijven mij was beginnen vervelen, schreef ik in dat boek over alle dwarssmaak uit die periode: niet alleen erotiek maar ook drugs, psychiatrie, horror, humor en avant-garde.

Zoals ik in mijn inleiding schreef:

'Perversiteit wordt het uitgangspunt. Nu wil u vast weten wat ik bedoel met perversiteit. Ik zal het u zeggen. Met perversies bedoel ik alles wat ons van het rechte pad doet afwijken. In het geval van seks bestaat dat rechte pad uit zorgen voor nageslacht door voort te planten. Maar ik bedoel dit niet alleen seksueel. Perversie komt van het Latijn en betekent verdraaiing of

omkering. De 'versie' komt van 'verto' (draaien) en men vindt het woorddeel terug in bouleverseren, traverseren, subverteren, diverteren en inverteren. En veelbetekenderwijs in het woord controversieel.'

Ja, maar waarover gaat het dan, JW?

Een tip van de sluier misschien? In het stuk 'Waarom vrouwen kwaad zijn op Freud' vertel ik de tragische historie van Prinses Marie Bonaparte die haar clitoris meermaals chirurgisch liet verplaatsen. En in 'Dit is de koning niet' komt u alles te weten over een dikke Franse koning die in de rechtbank als peer wordt getekend en wat daarvan precies de kunsthistorische betekenis is.

'De perverse eeuw' is nog niet af. Ik heb al vijftigduizend woorden. Ik kan alvast zeggen dat het manuscript door Uitgeverij Vrijdag geweigerd werd. En het clitorisstuk en het koningsstuk kregen een 'njet' van zowel 'Streven' als van 'Rekto:Verso'.

Dat is goed nieuws, want als dat boek er komt, ziet het ernaar uit dat het alweer een cult-item wordt en ik ben gek op cult-items, vooral als ik ze zelf maakte.

Een ongewoon en ongemakkelijk genoeg

‘Het geweer trilde tussen mijn knieën als een dier ... was het niet als voelde ik aan de stuiptrekkende metaaldelen van het geweer hoe het vuur binnendrong in de warme, levende mensenlijven? Satanische lust, ben ik niet één met het geweer? Ben ik niet machine - koud metaal?’

Ik ervaar een ongewoon en ongemakkelijk genoeg als ik die zinnen lees. Een ‘frisson’. De zinnen zouden zo uit het oeuvre van de Canadese filmmaker David Cronenberg kunnen komen maar ze vormen het autobiografische relaas van Ernst von Salomon, een jonge Pruisische soldaat die schreef over zijn deelname aan de Eerste Wereldoorlog en zijn persoonlijke strijd tegen de democratie.

Tegen de democratie? Waar lees je zo’n zinnen? Waarom zou je zo’n zinnen willen lezen? Waarom zou je willen weten waarom iemand tegen de democratie is?

Vragen, vragen, vragen.

Je leest over mensen die tegen democratie zijn omdat je wil begrijpen waarom de democratie de slechtst mogelijke staatsvorm is, ware het niet dat alle andere staatsvormen nog slechter zijn.

Je leest dat soort geweldproza in het beste boek van 2020: ‘Langs de afgrond: het nut van foute denkers’ van de Nederlandse cultuurcriticus Arnold Heumakers.

Wie zijn die foute denkers uit de titel? Rechtse denkers en schrijvers sinds het ontstaan van de democratie, het politieke systeem dat van meet af aan een symbiotische pas de deux danst met het populisme.

Onder die denkers – waaronder de onvermijdelijke Houellebecq – hadden evengoed linkse ideologen kunnen zitten. Want van goelag tot ‘konzentrationslager’, van sovjetster tot swastika, is dat eigenlijk iets anders dan een kwestie van efficiëntie en perfectie, van het logisch doordenken van de ijzeren kooi van Max Weber die loopt van handarbeid naar de lopende band van de Ford model T?

De aantrekkingskracht van de gewelddadige openingzinnen hierboven, de oorzaak van mijn ‘frisson’, is dezelfde die uitgaat van de fascinatie voor horror.

Daarover zei Aristoteles reeds in zijn ‘Poëtica’:

‘Van de dingen die ons in het echte leven pijn doen om te zien, bekijken we met plezier de meest nauwkeurige afbeeldingen, zoals de vormen van afschuwelijke beesten en van lijken.’

Dat verklaart mijn fascinatie niet alleen voor horror maar ook voor de echte schemer-, schaduw- en randgebieden van de menselijke psyché: seriemoordenaars (stel u hun eenzaamheid voor) en massamoordenaars Stalin, Pol Pot, Hitler en Mao en nog een paar andere kleinere spelers die samen tweehonderd miljoen zielen vermoordden.

Je zou als mens met dergelijke interesses de indruk kunnen krijgen dat je een slecht karakter bent. Ten onrechte. Morbide interesses zeggen niets over je morele inborst.

De Amerikaanse filosoof Richard Rorty legt dat heel mooi uit in zijn essay ‘Trotsky en de wilde orchideeën’. Als jongeman was Rorty een wereldverbeteraar met sympathie voor de communist Trotsky. Tegelijkertijd was hij heel erg geboeid door wilde orchideeën. Maar over die tweede interesse, vermits zij niets aan de wereld verbeterde, voelde hij zich schuldig. Hij is erin geslaagd die twee met elkaar te verzoenen.

Goed om lezen op dagen waarop je onverzoenbaar lijkt met jezelf.

De foto's van Joel-Peter Witkin

Omdat Danny Ilegems niet kon of omdat hij zich bekeerd had tot de zevendedagsadventisten – ik heb het allemaal niet zo goed begrepen – kreeg ik de vraag van mijn chef redactie om een recensie te schrijven van de foto-expo van Joel-Peter Witkin in het fotomuseum van Charleroi.

Ik heb hem maar niet verteld dat ik als volleerd occulturist en gediplomeerd pornosoof die tentoonstelling al lang bezocht had. Met sommige vaardigheden loop je nu eenmaal niet te koop. Feit is dat mijn notities er waren en dat ze stonden te springen om recensie te worden.

Het treft dat ik fan ben van Witkin. In tegenstelling tot een afgelopen week nog op televisie gefêteerd Vlaams columnist – een hele goede naar het schijnt, maar ook een beetje een zure zelfhater naar mijn aanvoelen – doe ik uit principe niet aan negatieve kritiek. Ik wil niet weten wat u slecht vindt, ik wil alleen weten wat u goed vindt. En van mijn kant wil ik u gewoon naar het beste van mijn vermogen duidelijk maken waarom ik iets apprecieer en waarom ook u het eventueel zou kunnen appreciëren. Of niet. Ook goed. Even goede vrienden.

Ik probeer me te herinneren wanneer ik voor het eerst in aanraking kwam met de foto's van Joel-Peter Witkin. Zo'n reconstructie vergt dat de tijd opgesplitst wordt in twee aparte stukken, een vóór 1996 en een erna. 1996 was namelijk het jaar waarin ik mij toegang tot het internet verschafte, een plek waar je me vanaf toen in mijn vrije uren vaker dan in de echte wereld kon aantreffen. Na wat gekraak van een modem bevond ik me toen aan een tarief van 1 euro per uur in cyberspace. Heerlijk.

Leerde ik Witkin daar kennen, of kende ik hem al? Ik denk dat ik hem al kende. Wat ik me wel nog goed kan herinneren was de onmiddellijke 'frisson' – een instant verrukking – die ik gewaarwerd bij de eerste blootstelling aan Witkin. Het gevoel de grens van het toelaatbare te naderen, ervoer ik ook toen ik kennismaakte met Félicien Rops en Yoshifumi Hayashi. Het lelijke van het mooie. Het mooie van het lelijke, de esthetische dimensie van het abjecte. Het verbodene. Ik denk dat ik dat meteen mentaal canoniseerde en Witkin zit nog steeds in dat canon. Hij werd een referentiepunt om cultuurproducten zoals 'Fura dels baus' en later 'Abattoir Fermé' aan af te ijken, een nulgraad voor al wie wenst te koorddansen op de grens van het aanvaardbare en het onaanvaardbare.

Dus ja, al 25 jaar Witkin kennen en nooit echt gezien, dat was dus een plezierig rendez-vous daar in Charleroi. Wat meteen opviel was de onverwachte humor; de fotomontages die ooit analoog moeten geweest zijn; de afgehakte ledematen à la Delacroix; de hermafrodieten; de tableaux van Mexicaanse mortuaria; het ingegroeide vlees; de verwijzingen naar de Chirico en Courbet; het naakt; het zwartwit; die ene foto met het kleurdetail, en de totale lijfelijkheid en vleselijkheid.

Goed, als u nu de 'frisson' nog niet voelt zou ik thuisblijven.

Indien wel, ga. De expo loopt nog tot mei.

Ik fiets veel

Ik fiets veel. Altijd eigenlijk. Fietsen is uitermate geschikt om je gedachten te ordenen en al fietsend kom je vaak tot nieuwe inzichten.

Maar de boog kan niet altijd gespannen staan en sinds een aantal jaren zoek ik, als ik niet in gedachten verzonken ben, graag oogcontact met vrouwen die me van ver aantrekkelijk toeschijnen. Ik glimlach dan vriendelijk alsof ik hen ken en voeg er bij het kruisen een gemoedelijk en enthousiast knikje aan toe. Dan zie je zo'n vrouwen werktuigelijk terug knikken, in hun ogen de blik: 'die man kent mij ergens van, maar van waar in godsnaam?' Tegelijkertijd, het is sterker dan henzelf — de mens is nu eenmaal een vriendelijk wezen — krijg ik automatisch ook een vriendelijk glimlachje terug terwijl ze, dat lees je in hun ogen, in het geheugen blijven graven. Hoe beter mijn humeur, hoe meer glimlachen ik terug krijg. Oprechtheid is vereist.

Het is een andere kwestie als een vrouw voor je uitloopt. Het heeft weinig zin om tegen een rug te glimlachen, maar je bent, als de voortekenen gunstig zijn, toch altijd nieuwsgierig.

Dus ben ik niet te beroerd om mij voorbij fietsend om te draaien en een steelse blik te werpen. Nu laatst, vorige lente denk ik, reed ik achter een vrouw op een pad in een park omgeven door heel dikke bomen (zie foto). Ik was geïntrigeerd door haar zongebruinde nek, haar grijze haren en haar lichtblauwe wollen jas. Ik keek zo intens naar die nek die een soort belofte van geluk uitstraalde, dat ik tegen een van de dikke wortels van een van die dikke bomen aanreed. Ik werd over mijn stuur geslingerd en kwam voor haar voeten rollend ten val.

Ze informeerde of ik oké was terwijl ik - ongedeerd - lachend recht krabbelde. De vrouw viel me tegen. Ze was zeker niet lelijk, maar haar gezicht kon de vergelijking met haar nek niet doorstaan en de belofte van geluk ging in rook op. De Engelse taal heeft een term voor dat soort teleurstelling, het is een lelijke term, het is 'butterface'. Je zou denken 'butter', 'boter', 'botergezicht', maar dat is het niet. Het is 'but her', 'maar haar'; dus 'maar haar gezicht!'

Nu denkt u, 'goed dat die Geerinck op zijn smoel viel.'

Dat begrijp ik.

Trouwens, is het u al opgevallen hoe iedereen mooier lijkt nu je alleen de ogen ziet? Als iemand die je mét mondmasker hebt leren kennen, zijn masker plots afzet, is het resultaat

bijna altijd bedroevend. Als je alleen de ogen ziet, lijkt de mens mooier. Misschien komt dat omdat er weinig variatie bij de ogen bestaat, de ogen zijn bijna altijd mooi. De mond en de neus daarentegen zijn vaak slachtoffer van asymmetrieën en onregelmatigheden, de kans op mislukking daar groter.

We moeten het dus hebben van onze ogen, spiegels van onze ziel. Dat is een geruststellende gedachte, want, om het met de wijze woorden van Jacob Cats te zeggen: ‘wie het wijf trouwt om het lijf, verliest het lijf en houdt het wijf.’

Maak mij een kindje

Jaren geleden zag ik een cartoon van Kamagurka waarin een vrouw boos tegen haar man roept: 'ik kan alles wat jij kan!' Waarop de man met zijn benen open gaat liggen en schreeuwt: 'Maak mij een kindje!'

De cartoon verwoordt het voor de hand liggende feit dat vrouwen kinderen dragen en baren en mannen niet. Het is een van de eerste dingen die kinderen leren. Kindjes komen uit de buik van de mama. Dat dit simpele feit over het algemeen ook een invloed heeft op hoe vrouwen 'zijn' en zich gedragen, lijkt voor zich te spreken.

Toch zijn er een aantal mensen die van dit voor de hand liggende af willen. Wie? Linksmoedernisten. De intellectuele elite in Europa. Academics aan Westerse universiteiten. Een voorbeeld misschien?

Twee jaar geleden woonde ik de lezing 'Seksuele fantasieën en frustraties onder extreem rechts' van Katrien Jacobs bij. Jacobs toonde die avond het uiterst geestige 'Evil Dead' MUST NOT FAP antimasturbatie-filmpje (fappen betekent masturberen); illustreerde hoe nieuw-rechts (Baudet ook!) geobsedeerd is door masturbatie; belichtte vrouwen die de traditionele moeder-aan-de-haard-rol willen herstellen; besprak het gewelddadige ongenoegen van 'incels' (onvrijwillige vrijgezellen); en belichtte Theo Franckens afkeer voor mannenligerie. Een tweede spreker ging verder in op die 'incels', die zichzelf ook 'beta males' noemen en die veel kritiek hebben op de 'alpha males' die alle vrouwen inpikken zodat zij niet meer kunnen neuken, iets waar zij recht op menen te hebben. De kritiek van de 'incels' komt gek genoeg ongeveer overeen met de feministische kritiek op toxische masculiniteit.

Jacobs heeft die lezing in een nieuw boekje verwerkt dat 'Radicaal-rechtse seks' heet. Zij is een van die academics die niet langer geloof hecht aan het onderscheid tussen mannelijkheid en vrouwelijkheid. Tijdens de toespraak die ik bijwoonde zei ze letterlijk:

'Ik geloof zelfs niet in mannelijkheid of vrouwelijkheid, ik ben echt wel iemand die helemaal in het 'gender studies' klimaat zit.'

Tja, dan vind ik dat 'gender studies' klimaat een beetje dommig, het gaat tegen elk gevoel van common sense in.

Laten we niet vergeten waar baby's vandaan komen: uit de buik van een vrouw waar die baby negen maanden zat. Zwangerschap blijft de blinde vlek van het feminisme. Het is ook de reden waarom je je als feminist per definitie niet universalistisch kan opstellen. Vrouwen dragen en schenken nieuw leven en zijn door de natuur bij uitstek begiftigd om in te staan voor de zorg van dat nieuw leven. We moeten het universalistische adagium 'de beste m/v krijgt de job, het maakt niet uit of het nu een man of vrouw is', lossen, want de levensloop van nieuwe moeders verandert veel drastischer dan die van nieuwe vaders. Mannen en vrouwen zijn gelijkwaardig, maar niet gelijk.

Dat u mij na zo'n uitspraak een conservatieve zak gaat noemen moet ik er maar bij nemen, onnozelaars zoals Erdogan gingen mij immers voor. Maar een universalistisch feminisme dat geen rekening houdt met biologie en de invloed ervan op sociologie of psychologie is helaas en per definitie betekenisloos.

PS. De foto hierboven is 'Birth-line' van Vera Naessens.

PS. Ik schreef een recensie van het boek 'Prooi' van Ayaan Hirsi Ali die je kan vinden door te googelen op "pessimismeporno" + "holocaustschuldgevoel."

Doen alsof

Dit jaar heb ik de lessen rond synesthesie (een onderdeel van de lessen over poëtische stijlfiguren) uitgebreid met een uitweiding over de etymologie van dat woord 'synesthesie' en meer bepaald over het voorvoegsel 'sy-'.

Ik laat mijn leerlingen dan elk vijf woorden zoeken die beginnen met 'sy'. Ik maak er een wedstrijd van. Wie het laatste overblijft, het speciaalste 'sy'-woord gevonden heeft, is gewonnen. Een quiz gaat er altijd beter in.

Je krijgt dan terug:

...'synthese, syntax, symbool, synchroon, syndroom, symptoom, symmetrie, sympathie, symfonie, synagoge'

Daarna zeg ik dat als je een van die woorden vertaalt naar het Nederlands, het eerste stuk ervan letterlijk de betekenis van het Griekse voorvoegsel 'sy' oplevert. Dat duurt even. Synthese is dat woord, wat zich laat vertalen als samenvatting, dus 'sy' betekent samen.

Vandaaruit ga ik naar het Oude Griekenland. Wat mij zo boeit aan die jonge gasten is dat ze er in principe zo goed als niets van kennen, maar als je hen dan vraagt wie zijn de bekendste Grieken zijn, dan komt daar toch Socrates uit, en Pythagoras en eventueel ook Archimedes. En de oude Griekse goden. En ik blijf dan even in Griekenland hangen, dan vertel ik over Socrates, over hoe die iedereen ging lastigvallen met zijn vele vragen (waarom gelooft gij wat gij gelooft, waarom doet gij dat zo en niet anders, dat soort kwesties) en hoe hij daarop beschuldigd werd de jeugd te corrumperen met al die lastige vragen en toen voor de keuze werd gesteld. Een lastige keuze. Ofwel stop je met die vervelende vragen ofwel pleeg je zelfmoord. En hoe hij voor het tweede koos. En dan vertel ik dat apocriefe verhaal van Cioran. Over hoe Socrates tijdens het wachten op die gifbeker nog snel een melodietje oefent om het voor zijn dood nog onder de knie te krijgen. Dat Socrates dat soort iemand was, vertel ik, echt wel een bijzonder iemand.

En ik vertel over Archimedes en zijn Eureka! moment, hoe hij in bad zat en erachter kwam dat het water dat het bad doet overstromen zijn volume vertegenwoordigt. En dan gaat het verder met de goden. Aphrodite, Eros, Ares, en Zeus, Uranus (dan draai ik me om met mijn poep naar de klas, en zeg Uranus, 'your anus'), en dan vertel ik hoe de Grieken overwonnen werden door de Romeinen en hoe ze heel dat Griekse godendom importeerden maar hen wel

allemaal nieuwe namen gaven. Zeus werd Jupiter, Aphrodite werd Venus en Eros werd Cupido.

En dan zeg ik: 'Ook de Romeinen hadden een voorvoegsel dat 'samen' betekende. En dat bestaat nog altijd in het Nederlands en het bestaat uit twee letters en de eerste is een medeklinker.' En dan zoeken ze, en als ze dan 'co-' vinden begint het spel opnieuw: vind zoveel mogelijk woorden die beginnen met 'co-', het uitgangspunt is ieder tien want 'co' is makkelijker dan 'sy'. En dan een voor een geven ze een 'co-' aan de klas en wie het langs overblijft, is gewonnen.

...'contrast, code, compact, communicatie, concentratie, commandant, computer, conserven, contrast, comfort, confituur, context, collectie, cosinus, connectie, contact, communist, constructie, condens, coëfficiënt, combine, console, consultant, configuratie, condoom, contradictie, commentaar, combo, conversatie, contant, college, concurrentie, combi, college, ...'

Deze week ging het ook over solliciteren. Oh, wat heb ik toch slechte herinneringen aan dat solliciteren. Ik vond het altijd vreselijk vernederend. En plots flitst een herinnering door mijn hoofd. Hoe ik als bijna afgestudeerde jongeling aan het HIVT in de Schilderstraat in Antwerpen op een middag vol vertwijfeling buiten loop bij dat kunstwerk van die overdekte bomen en mij luidop afvraag ... met zo'n handschrift, welke werkgever gaat mij ooit willen aannemen, en 'beste jongens en meisjes,' zeg ik dan, 'nu sta ik hier toch maar mooi te doen alsof ik een leerkracht ben. Mét dat hanenpotengeschrift van mij.'

En dan lach ik.

Als God het belieft

Er zijn klassen waar je een speciale band mee hebt. In dat soort klassen ben je wel eens geneigd je gedachten de vrije loop te laten. Zo heb ik deze week al freewheelend een klas die voor de helft uit moslims bestaat proberen te bekeren tot het christendom.

Ik kan me niet meer herinneren wat de aanleiding was maar het zal wel te maken hebben met het Dante-Mohammed debacle dat de pers deze week in haar ban had. Er is een nieuwe vertaling van de 'Goddelijke komedie' van Dante (c. 1265 – 1321) en in de hellepassages heeft men er redactioneel voor gekozen alle gruwelijke lotgevallen van Mohammed nog wel te vermelden, maar Mohammeds naam er niet meer bij te plaatsen omdat men niet onnodig wilde kwetsen.

De zinnen ...

'zijn darmen hingen tussen zijn benen, en zijn hart, lever, milt en longen waren open en bloot zichtbaar, evenals de walgelijke buidel die al het voedsel dat men tot zich neemt in drek verandert'

... blijven dus staan, maar men vermeldt gewoon niet meer wie dat overkomt.

Goed, men doet maar, in principe kan mij dat weinig schelen. Dante is in het publieke domein en men mag doen met die tekst wat men wil. Maar ik zag wel het zoveelste krantenartikel waar de term 'de profeet' opdook. En aan dat woordje 'de' erger ik me al een tijdje.

Waarom? Wel. Het christendom, zoals u weet, is de tweede reïncarnatie van ... wacht ... ik leg het u uit met een verhaaltje ...

Zie het als een film. De Torah is de originele blockbuster, en het Nieuwe Testament is de sequel. Dan komt de Koran uit, en het verhaal krijgt een 'retcon' (van retroactive continuity) van haast homerische proporties. Jezus is er nog altijd bij maar hij is niet langer de hoofdrolspeler en de Messias is nog niet verrezen.

Joden houden van de eerste film, maar negeren de vervolgfيلمs. Christenen vinden dat je de eerste twee films moet gezien hebben, maar dat de derde film niet telt. Moslims vinden dan weer het derde deel het beste en de mormonen zijn zo gek van de tweede film dat ze er fanfictie rond zijn beginnen breien die bij geen enkel canon uit de serie past.

Maar draai of keer het zoals u wilt, Jezus blijft de originele hippie van die Abrahamtrilogie en hij is hét symbool van een vredelievend 'gutmens': toon de andere wang, u kent het verhaal. Wat mij deed besluiten vanaf nu Jezus Christus en niemand anders 'de profeet' te noemen.

Vermits ik lesgeef aan een christelijke school, wilde ik dus graag Jezus (vrede zij met hem) opnieuw het hoofdpersonage maken en nodigde ik de jongens van mijn klas uit om terug naar de schoot van het christendom weder te keren. Ik ben een cultuurchristen, eentje die weliswaar niet gelooft in de openbaring en in het feit dat de wereld zesduizend jaar geleden geschapen is, maar wel een die gelooft dat het christendom de beste kaarten heeft om bij uitstek de religie van de vrede te worden.

Uiteraard met Jezus als 'de profeet.' En met zijn religie die op een dag – wie weet? – ook homo- en transgenderhuwelijken zal inzegenen. Als God het belieft, natuurlijk.

Jahsonic.com

Wie mij de laatste weken in levende lijve ontmoette, kreeg een visitekaartje in de hand gedrukt. Een mooi ding, al zeg ik het zelf.

In zelfzekere buien deelde ik het ook uit aan aantrekkelijke vrouwen die ik tegen het lijf liep. Een paar keer heb ik er het gebaar bij gemaakt mij te bellen, zo met de duim aan het oor en de pink voor de mond. Knipogend. Andere keren zeg ik dat ik apostelen zoek.

Maar ik gaf dat kaartje voornamelijk om mijn internetactiviteiten bekend te maken.

In 1996 maakte ik Jahsonic.com, mijn eerste site. Als kind droomde ik al van het internet. Toen ik nog geen tien jaar was, vroeg ik aan de babysit of er een computer bestond die alles wist, daar in mijn bedje op de bovenste verdieping in de Wegvoeringsstraat in dat trieste Sint-Niklaas.

Op die eerste site bewaarde ik dobberende wrakstukken internet en sprokkelde een universum bijeen. Ik stootte op een playlist met duizend platen die de bekendste DJ van New York draaide en gewapend met die lijst ging ik vinyl kopen.

Ik ontdekte het oeuvre van de filosofen Deleuze en Guattari en kocht het boek 'Duizend plateaus.'

De virtuele en werkelijke wereld versmolten.

Verder bleef ik stukken tekst verzamelen, niet om ze te hebben maar om er mijn corpus van te maken. Mijn site werd de veertigduizendst populairste ter wereld. Ik bleef zoeken en toevoegen. Ik werd verliefd op woordjes zoals 'grotesk', 'absurd', 'bizar', 'clandestien', 'postmodern', 'erotisch', 'abnormaal' en 'ambigu'. Ik verdiepte mijn kennis over de wereld die achter die woorden schuilging. En zoeken dat ik deed. En bijhouden. Alle films die ik ooit gezien had. Elke plaat die ik ooit beluisterde. Alles wat ik las.

Toen de site in 2007 zo'n vijfduizend pagina's telde, zat ik vast, ik kon er geen kant meer mee uit. Dus ik installeerde Wikimedia, de database waar ook Wikipedia op draait. Ik besloot mijn eigen Wikipedia te bouwen, mijn eigen encyclopedie. Ik begon van nul. Met een lege doos. Het eerste wat erin ging waren mijn woordjes. Mijn vocabularium, mijn 'cultuursleutelwoorden'.

Komende woensdag is het exact veertien jaar later geleden dat ik daarmee begon. Vandaag, duizenden uren later, telt mijn encyclopedie honderdvijftigduizend pagina's en veertien gigabyte . Ik noem het met mijn extern brein, mijn exocerebrum. Het is de basis van andere projecten die ik run. Mijn werk als necrologist bijvoorbeeld, waar ik over de doden bericht. En mijn Tumblr, waar ik mezelf curator noem. Maar ook ook letterlijk mijn extern geheugen.

Op slechte dagen lijkt Jahsonic op het labyrintisch resultaat van een obsessief compulsieve stoornis, een beetje zoals het 'Palais idéal', dat fantastische monomaniakale sprookjespaleis zo'n honderd kilometer ten zuiden van Lyon, gebouwd door een brave Franse postbode ter verwerking van het verdriet van een overleden dochter. Bij mij ontbreekt die tragiek, tenzij de fundamentele geworpenheid van het leven in aanmerking komt.

Op goede dagen ben ik tevreden met wat ik maakte. Tijdens de eerste lockdown keken de Vlamingen gemiddeld zeven uur per dag naar televisie. Ik had Jahsonic.com. En als ik honderd ben zal ik dat nog hebben.

PS. Ik schreef een recensie van 'Radicaal-rechtse seks' (2021) van Katrien Jacobs voor Liberales. Zoek op toxbommen + cucks om het te vinden.

Lang leve raar

In het kader van een algemene bespiegeling over het woord 'raar', had ik het idee opgevat om mezelf nog een keer als vrouw te maquilleren. Een van mijn dochters heeft die wens ook vervuld maar wie nu zit te wachten op de foto in kwestie, moet ik teleurstellen, ik ga die foto niet tonen, hij verlaat mijn harde schijf niet.

Daar zijn twee redenen voor. Ten eerste had het resultaat iets obsceens, ik als man van middelbare leeftijd opgemaakt als vrouw van middelbare leeftijd in een feestelijke bui; ten tweede vond ik het in het huidige politieke klimaat een heikele demarche. De vraag die je je vandaag over zo'n foto kan stellen is of je überhaupt wel het recht hebt om hem te tonen. Mag dat nog wel, je, zoals ik, die zich niet vrouw voelt, maar gewoon zin heeft om even in de huid van een vrouw te kruipen, je zo tonen, is dat niet beledigend voor wie zich als man wel vrouw voelt?

In de plaats van Jan-Willem als vrouw van middelbare leeftijd in feeststemming, geef ik u een foto van Toulouse-Lautrec (1864-1901) in een gelijkaardige gemoedstoestand. Prachtig.

Het verhaaltje dat ik erbij wilde vertellen, kan ik wel nog kwijt.

Als jongeman heb ik een korte periode gehad waarin ik in het nachtleven een androgyn persona aannam. Ik had dan groen gestifte lippen, mascara en eyeliner. Geen oogschaduw denk ik, al kan ik dat niet garanderen. Zeker geen blush. Ik deed dat in navolging van figuren zoals David Bowie en David Johansen van The New York Dolls, maar The Stones deden dat ook. Als vrouw naar buiten komen of als tweeslachtig wezen, het hoorde een tijdje bij het rock and roll imago. Er was ook RanXerox, de agressieve humanoïde robot van de Italiaanse striptekenaar Tanino Liberatore (1953) die er dan wel mannelijk uitzag, maar toch groengestifte lippen had.

Toen ik mij zo als vrouw maquilleerde tijdens die nachten dat ik als Hansje op zoek ging naar mijn Grietje wilde ik natuurlijk gewoon ook opvallen. Als man je als vrouw opmaken is best raar. Toen was dat raar. En vandaag is dat nog steeds raar. De vraag is of we dat nog wel raar mogen vinden.

Ik heb de indruk dat er de laatste tijd een verlangen is om het 'anders zijn', het 'raar zijn' normaal te vinden. We zijn allemaal anders en allemaal normaal. 'Allemaal anders, allemaal

Antwerpenaar' zijn ook de woorden van een nu lopende Antwerpse bewustwordingscampagne waar ik op zich niets tegen heb.

Een vriendin vertelde me onlangs dat er aan de kassa van de plaatselijke supermarkt een extravagant stel mannen stond met heel opzichtige piercings en beide als vrouw opgemaakt. Zij, gefascineerd, kon haar ogen niet van het stel afhouden en toen het stel merkte dat het aangekeken werd, beantwoordde het haar verwondering met een blik die scheen te vragen 'heb ik iets aan van u', best agressief.

Zij, niet op haar mond gevallen antwoordde, 'excuseer dat ik jullie zo aankijk, maar jullie vallen echt wel op. Ik vind het mooi hoor maar het springt wel in het oog.' Mijn vriendin en het stel maakten een praatje, kregen sindsdien een verstandhouding en begroeten elkaar nu als kennissen.

Mijn schoonvader choqueeerde graag door dingen te zeggen zoals 'homo's zijn niet normaal' en hij bedoelde daarmee dat homo's van de norm afwijken. Hij scheen niet te beseffen dat er ook vaak aan dat woord 'normaal' en 'raar' een waardeoordeel verbonden is.

Daar volg ik hem uiteraard niet in. Ik vind homo's ook niet raar. Maar ik blijf het wel opmerkelijk vinden als mannen zich als vrouwen voordoen en mannen als vrouwen. Uiteraard vel ik daar geen waardeoordeel bij. Wie ben ik om dat te doen? Ik bedacht me trouwens deze week dat de meeste homofoben geen probleem hebben met mannen die van mannen houden en vrouwen die van vrouwen houden. Waar ze wel een probleem mee hebben – en ik speculeer – is wat ik met de term geslachtsverraad wilde aanduiden, een term van waarvan ik dacht dat ik hem uitgevonden had maar toen ik hem opzocht, al in 'The Handmaid's Tale' bleek voor te komen. Het gaat dan over twee categorieën: manwijven en verwijfde mannen. Op de foto die ik u niet laat zien ben ik dus een verwijfde man.

Terug naar raar. Waarom verzet ik mij tegen het normaliseren van de categorie 'raar'? Omdat 'normaal' geen betekenis heeft zonder 'raar'. En het gaat mij dan ook niet noodzakelijk over taal alleen. Er zijn een aantal essentiële categorieën die ik graag wil behouden. Er is 'raar' en er is 'normaal'. De inhoud van beide begrippen kan en zal variëren (maar niet oneindig) maar er zal altijd een norm zijn en wat er van afwijkt. De mens is een wezen dat geneigd is zich te conformeren. Dat is altijd zo geweest, dat zal altijd zo blijven. De wereld zal nooit veranderen in mensen die 'allemaal anders' zijn, een wereld waar er eigenlijk niemand nog 'normaal' uitziet, een wereld waar 'raar' 'normaal' geworden is.

Daarom zal 'raar' altijd blijven bestaan. En maar goed ook. Want ik hou van raar. Op mijn encyclopedie heb ik de laatste 25 jaar de categorie 'raar' uitgediept op een pagina die de titel 'non-mainstream' draagt en op die pagina staan de volgende begrippen te pronken:

'aanstootgevend, alternatief, absurd, avant-garde, bizar, bovennatuurlijk, buitengewoon, clandestien, cool, curieus, donker, excentriek, elitair, erotisch, esoterisch, excessief, exotisch, extravagant, experimenteel, grensoverschrijdend, griezelig, groovy, grotesk, hermetisch, illegaal, intellectueel, irrationeel, kinky, kitscherig, lelijk, libertijns, macaber, modern, monsterlijk, mooi, obscuur, occult, omstreden, onconventioneel, ondergronds, ongerijmd, ongewoon, origineel, pervers, postmodern, primitief, raar, radicaal, revolutionair, satirisch, sensationeel, subversief, surrealistisch, taboe, tegendraads, verboden, verborgen, vreemd, vrij, wild, wonderlijk en zeldzaam.'

Die begrippen zijn bakens in de wereld van het niet-normale. Zonder het normale zijn ze betekenisloos. Gelieve ze niet te normaliseren. Lang leve raar.

Bloedroes

Gisteren koortsachtig gaan slapen met de bedoeling vanochtend in bed te blijven liggen en 'Bloedroes' (2016) uit te lezen. Om half zeven al wakker worden en het niet in bed uithouden en om acht uur al op de stoep van de Pain quotidien staan om twee roggebroden op te pikken. Ongesneden. Zo min mogelijk gesneden. Dan verder, over de Leien, door de Leopoldstraat, door de kippenkramen van de Vogelenmarkt, langs de Schelde, overal personeel om het corona-afval van de vorige nacht te ruimen, het uitgaansleven heeft zich verplaatst naar de open publieke ruimte. Heel de stad stinkt naar de pis want nergens zijn toiletten. Verder langs de Schelde, langs het Droogdokkenpark waar gisterennacht een illegaal feest ontruimd werd, langs het bankje aan de vloedlijn van de Schelde dat ik er gisteren ontdekte en verder ... in mijn boekentas 'Bloedroes'! Ik moet dat boek uitlezen, ik wil erover vertellen. Ik rijd naar mijn geheime plek.

Men zegt wel eens dat een beeld duizend woorden waard is. Het omgekeerde is minstens even waar. Een enkel woord opent *universa*, roept hele werelden op. Je wil niet weten wat 'suctusstupratio' betekent maar als je het zoekt vind je een minuscuul wormgat, een heel klein piep gaatje naar weer een ander universum dat eigenlijk hetzelfde als dat van 'Bloedroes' zal blijken te zijn. Er is een andere wereld maar hij zit in deze. Ik kan u niet zeggen wat dat woord 'suctusstupratio' betekent maar ik kan u wel vertellen dat het beelden oproept die als onwelvoeglijk, onbetamelijk en onfatsoenlijk zullen ervaren worden.

Af en toe komt er in België een interessant boek uit, een boek waar ik wild van word, dat zo interessant is dat ik de indruk heb dat ik het zelf geschreven zou kunnen hebben, zo'n boek is 'Bloedroes'.

Het zijn boeken die werelden, hele universa ontsluiten, boeken die erin slagen stukken van mijn encyclopedie aan elkaar te breien; dankzij 'Bloedroes' is er nu een tunnel van 'Writing on drugs' (1999) naar 'Langs de afgrond' (2020), vanaf nu zijn die twee boeken onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Snel enkele punten want ik sta op het punt vertrekken naar de bossen. Het sublieme is een vrijetijdsesthetica. Er moet afstand zijn maar niet teveel. Burke vertelt dat elk theater leegloopt als men vertelt dat men in de nabijheid een executie zal plaatsvinden. Kant vertelt over zijn rotsen. Zelf schreef ik ook een paper over 9/11 als kunstwerk met het sublieme als rode draad. Jan Verplaetse vult er een heel boek mee.

Verplaetse geeft een theoretisch kader voor horror en waarom we ervan houden maar verzuimt den groten Aristoteles te vermelden. Maar het woord dat hij gebruikt is 'huivergenot'. Wat een woord! Google het en je krijgt negen hits. Slechts negen. Hoe mooi. Hoe zuiver.

Ondertussen zit ik op mijn lievelingsplekje aan de Schelde. Mijn geheime plek. Aan die droogdokken, die zes droogdokken die er als uitgegraven amfitheaters naast elkaar op water wachten. Tien of vijftien jaar lang was deze plek ontoegankelijk en nu vond ik een geheime ingang. Er rijdt een auto langs, ik voel me niet betrappt. De man stapt uit en stelt zich voor, werkt er aan een boot. Charmante zeiler. Man van De Rupel. Ik krijg koffie en lees voort.

Over het Mangalicavarken. Over 'Murder as one of the fine arts' (kende ik al). Over het meisje Maria Salis, het woord 'bloedeloos', over het 'mysterium tremendum', over het huiveringwekkende. Ik moet opzoeken waar dat woord 'huiver' vandaan komt, noteer ik. Over heckrunderen over de Oostvaardersplassen, over het boek 'Hamburgers in het paradijs', over Malaparte en zijn boek over bloed. Over Jan Verplaetses slechte muzieksmaak.

Ik praat weer met Jan, ondertussen ken ik zijn naam, Jan van De Rupel, weer een Jan. Over zijn zeiltochten die meer dan een half jaar duren. Over zijn zonen. Over de vrouwen.

Ik lees verder in 'Bloedroes'. Ik nader het slot. Ik zie dat de auteur Jan Verplaetse iets wil afsluiten. Hij komt tot de vaststelling dat we bloed helemaal niet kunnen ruiken en dat we van bloed niet in een roes geraken, dat daar geen empirisch bewijs voor is en dat hij iets wil loslaten, een pad wil verlaten en ik denk, doe dat niet Jan, ga verder op uw pad, 'transcend and include', overstijg en omarm. Ga verder en neem alles mee. Sommige dingen zullen op de achtergrond geraken maar zullen altijd deel van u uitmaken. Verzoen u met uw liefde voor het lugubere. Ga voort en neem mee. Leg andere accenten. Je deed dat al, je ruilde die onnozele new wave van de Sisters of Mercy in voor Atom van Uwe Schmidt. Goed bezig!

Voor ik vertrek de mooiste zin uit het boek: 'het verlangen naar minder beschaving is even oud als de beschaving zelf.'

Ik ga naar de bossen.

Op zoek naar Wessel

Op zoek naar Wessel, een psychogeografisch verslag.

Omdat ik me de laatste weken soms een weirdo voel die zijn visitekaartjes aan jan en alleman op straat uitdeelt, identificeer ik me plots met Wessel di Wesseli, de Antwerpse uitvinder van een perpetuum mobile die zijn technische tekeningen 's nachts op straat verkocht.

Woensdagochtend krijg ik plots de inval Wessel op te zoeken. Ik bel wat rond en kom aan de weet dat de man a) geen gsm heeft en b) geen e-mail. Men vertelt mij dat hij op het Zuid woont.

Ik dus naar het Zuid. Zonder plan. Maar dan denk ik ... Lars van de Vinyl, dus ik naar de Volkstraat. Lars is in zijn winkel, verkoopt de laatste tijd veel kunst, vertelt mij dat Kanye West twee keer in zijn winkel was. 'Wessel? Zegt me niets.' Ik toon hem de foto. 'Ah ja, die,' lacht hij.

Aan het alcoholistenparadijs Chat le Roi staan Jacques en Greet het terrasmeubilair op te schrobben. 'Natuurlijk kennen wij Wessel.' Greet wijst naar het zuiden, 'ik heb hem wel eens zien staan aan een deur in de X-straat, ik denk dat hij daar woont.'

Ik doe dat graag, dat soort speurtochten, de weg vragen, vooral niet op kaarten kijken, de zoektocht belangrijker dan wat ik op het punt sta te vinden. Ik rijd verder. Voor de deur van De Hopper zit Boet, we praten over zijn pas overleden vader en ik vertel hem over het object van mijn queeste.

Ook aan de Nieuwe Linde is bedrijvigheid, 'hij fietst hier wel eens voorbij,' zegt de baas. Ik nader mijn doel. In de X-straat zelf loop ik binnen bij een architectenbureau – op zo'n tochten lijkt het vaak de bedoeling zoveel mogelijk menselijk contact te maken – Wessel was er ooit geweest!

Dan alle huizen van de straat langs gefietst, denkend, ik zal dat huis van Wessel wel herkennen; aan het raam hangt vast wel een van zijn "Energieën-oogst-machine" affiches. Niks daarvan. Ik kijk om me heen. Dit was vroeger mijn buurt. Ik blijf iedereen die door die straat loopt ondervragen, als een rechercheur. Het heilig zoekvuur brandt in mij.

Op een stoep zitten drie Turkse dames, ik toon hen de foto van Wessel op mijn mobiel, zij wijzen mij direct zijn huis aan. 'Die man woont daar'.

Ik bel aan.

Wessel doet open. Ik leg hem uit dat ik een portret van hem wil maken voor mijn studie fotografie. 'Ik wil niet op de foto,' zegt hij vriendelijk. 'Niet ik ben belangrijk, maar mijn werk.'

'Ik ken jou via Barbara', zegt Wessel enige tijd later terwijl we naar een plas met eendjes fietsen op het nog diepere Zuiden. 'Als ik op de foto wil, is het op de fiets,' had hij gezegd; 'na de fiets is het met de beschaving alleen maar bergaf gegaan,' orakelt hij nu. Ik lach om het woord 'bergaf'. Wessel is een wonder. Ik geniet van hem in het besef dat de dosis Wessel, net als kaviaar, klein moet blijven.

Lachen met zelfmoord

Ik heb twee honden. Een witte en een zwarte. Beide zijn ingebeeld maar daarom niet minder echt. De laatste maanden is die zwarte hond nogal vaak op bezoek. Niet dat het dramatisch is, maak u geen zorgen maar u weet wat men zegt: ‘bezoek en vis blijven drie dagen fris,’ en ‘Baal’ – zo noem ik mijn zwarte hond – is er nu vaker dan mij lief is. Bovendien hou ik niet van dieren in huis. En sowieso meer van planten. En dan buiten, niet in huis.

Zolang Baal niet weggaat (of wat vaker in mijn ingebeelde tuin gaat liggen en bij de burens eten gaat stelen en mij gewoon met rust laat) kan ik mij er beter vrolijk over maken. En zowaar, dat brave beest hielp me erbij. Want wie stond er gisteren plots in mijn woonkamer met een boekje (waar haalde hij dat in godsnaam vandaan?) tussen zijn tanden? Hij opende zijn bek en liet het voor mijn voeten vallen.

Ik bukte me, raapte het op en las de titel : ‘Cent bonnes raisons pour me suicider tout de suite’.

‘Oh, Roland Topor!’ kraaide ik en aaide hem over zijn hoofdje. Hij likte mijn hand.

‘100 redenen om mezelf onmiddellijk van kant te maken’:

1. De beste manier om zeker te zijn dat ik niet al dood ben.
2. De laatste volkstelling zal niet meer geldig zijn.
3. Daar ondergronds wachten ze op mij om het feest te beginnen.
5. Ik zal groeien in de achting van mijn tijdgenoten.
7. Net als Werther! Niemand zal nog twifelen aan mijn belezenheid.
8. Ik zal mijn kanker voor gek zetten.
9. Om mijn horoscoop te laten liegen.
10. Om mijn therapeut te ruïneren.
11. Om geen partij te kiezen bij verkiezingen.
12. Een onfeilbare remedie voor mijn kaalheid.
15. Ik zal me minder eenzaam voelen.

16. Volgende Allerheiligen, zal het mijn feest zijn.
20. Een goede milieuactivist zijn: ik zal bijdragen aan het groener maken van het gras.
22. Mijn organen kunnen gebruikt worden door anderen die er beter gebruik van zullen maken.
23. Maak plaats voor de jongeren.
24. Eindelijk een hoofdrol!
26. Om de subtiele geneugten van reïncarnatie te proeven.
29. Om mensen te laten geloven dat ik eergevoel heb.
30. Om deze tekst de waarde van een testament te laten aannemen.
31. Ik zal een wereldburger worden.
33. Ik zal het laatste woord hebben.
35. Omdat het een goede manier is om te stoppen met roken.
36. Om mijn dualiteit te vereenvoudigen: als er nog maar één over is, zie ik het duidelijker.
38. Ik heb niets meer om aan te trekken.
39. Ik wil het tekort op de sociale zekerheid niet meer laten oplopen.
41. Om deel uit te maken van de zwijgende meerderheid. De echte.
43. Ik wil niet meer met de angst leven dat mijn deodorant me in de steek laat.
45. Om mijn mysterie te bewaren.
46. Om te bewijzen dat de neutronenbom niets tegen mij vermag.
47. Om af te vallen zonder te diëten, zonder erover na te denken.
50. Om energie te besparen, koffie en suiker.
51. Om me niet meer te schamen als ik naar mezelf in de spiegel kijk.
52. Misschien ben ik onsterfelijk? Ik kan er maar beter zo snel mogelijk achter komen.
53. Een mond minder te voeden.
54. Om iedereen te bewijzen dat ik niet bang ben.

55. Om te tellen wie huilt op mijn begrafenis.
56. Om aan de andere kant te zien of ik er ben.
58. Met de revolver. Ik zal lawaai maken na tien uur.
59. Met gas: om te genieten van de charme van een laatste sigaret.
61. Onder een trein. Om de vakantie van anderen te verlengen.
62. Op barbituraten: morgen lekker lang uitslapen.
64. Door het raam: om te ontsnappen aan mijn fobie voor liften.
65. De dood, naar het schijnt, is een makkelijke vrouw. Ik ga me amuseren.
67. Om bij de (kleine) dieren te zijn.
68. Om te sterven in hetzelfde jaar als Elvis Presley.
69. Om mijn belastingen niet te betalen.
70. Om mijn huur niet te betalen.
71. Om het snurken 's nachts te stoppen.
72. Om voor zonsopgang terug te komen om aan de voeten van mijn vijanden te trekken.
73. Om te voorkomen dat ik op mezelf plagiaat pleeg, als ik ouder word, zoals Georgio de Chirico.
74. Omdat ik een bedreigde diersoort ben die niemand beschermt.
75. Omdat ik een mooie zin heb voorbereid om op het laatste moment te zeggen, en als ik te lang wacht, zou ik het kunnen vergeten.
76. Om de navelstreng voor eens en voor altijd door te knippen.
77. Om de grondlegger te zijn van een nieuwe stijl: Dode Kunst.
78. Om de film van mijn leven opnieuw te zien, in wereldpremière.
79. Om aan de andere kant te gaan kijken of er nog maagden over zijn.
81. Omdat ik niet kan wachten om het grappige grafschrift te gebruiken dat ik voor mezelf vond: OPPERUIMD STAAT NETJES.

82. Om te zien of verlamden op mijn graf genezen.
83. Zodat de twintigste eeuw eindelijk een gebeurtenis van enig belang heeft om zijn tanden in te zetten.
84. Om een vampier te worden en zich tegoed te doen aan het exquisite bloed van echte jonge meisjes.
86. Om mijn standpunt over zelfmoord aan iedereen bekend te maken, en op een treffende manier.
87. Omdat Parijs niet meer is wat het geweest is.
88. Omdat Groucho Marx dood is.
89. Omdat ik alle avonturen van Sherlock Holmes heb gelezen.
90. Omdat ik teleurgesteld ben in het weerbericht.
91. Om anderen mijn voorbeeld te laten volgen.
93. Om mijn vaardigheid te bewijzen als het me lukt.
94. Om van omgeving te veranderen.
95. Om mijn voorraad vrienden te vernieuwen.
96. Om mezelf boven de wet te plaatsen.
97. Omdat een goed uitgevoerde zelfmoord beter is dan een banale coïtus.
98. Om te voorkomen dat je in het ziekenhuis sterft.
99. Zodat mijn bloed een mooie vlek maakt op een doek.
100. Omdat ik 1000 goede redenen heb om boos op mezelf te zijn.

Reden 85 (en 25 andere) liet ik onvertaald. 85 is tegelijkertijd de geestigste reden en de enige die echt onvertaalbaar is:

« Parce que j'ai toujours eu envie de posséder une langue morte »

'Langue' betekent in het Frans zowel 'tong' als 'taal', dus, om altijd al een 'langue morte' te willen hebben, een dode tong en taal. Onvertaalbaar, zoals ik zei.

Ik liet mij in deze vertaling bijstaan door DeepL. Zij deden het gros van het werk. Ik deed de eindredactie.

Het schilderij is van Goya, 'De hond', een van zijn 'zwarte schilderijen'. Het is getiteld 'De hond' en ik schreef er enkele woorden over die je kan vinden door te googelen op 'misschien wel het mooiste schilderij ooit'.

Goya, nog zo'n groottrooster.

Over mijn vader, over vriendschap

Over mijn vader. Over vriendschap.

Mijn vader zou afgelopen dinsdag tachtig geworden zijn, ware het niet dat hij in 2000 het tijdelijke voor het eeuwige inruilde. Ik heb mijn vader heel, heel graag gezien. Hij was geestig, pienter, schalks, grappig, guitig; lief en stout tegelijk.

Hij leerde mij Hara Kiri kennen, de Marx Brothers, het autotoerisme, lekker eten, en het soort 'je-m'en-foutisme' dat zegt dat je een kerstdiner evengoed met de taart kan beginnen.

Van het kromme hout dat de mens is, kan je niks recht maken, zegt de immer bloedeloze Immanuel Kant (1724 – 1804) en oh boy, was mijn vader krom. Het verstrijken van de jaren noopte mij tot afstand in plaats van liefde. Ik betreur dat.

Op zijn begrafenis waren – als ik me niet vergis – zes aanwezigen, mezelf inclusief. Twee lotgenoten uit een instelling, stijl gebroeders Alexianen; zijn goede jeugdvriendin J. en haar dochter; en een van mijn dierbare vrienden.

Vriendschappen worden bij het ouder worden steeds vreemder aandoende constructen en ook de vriend van de begrafenis zie ik nog maar zelden. Ik vraag onrechtstreeks aan anderen hoe het met hem gaat. Dat doe ik bij mijn meeste vrienden. Je komt dan vaak tot juistere informatie, dan dat je het op de man afvraagt. Zelf lieg ik ook wel eens als iemand mij vraagt hoe het met mij gaat. Het is allemaal veel prettiger als iedereen gewoon 'goed' antwoordt.

Nog over vriendschap.

De La Rochefoucauld (1613 – 1680), een van mijn favoriete aforisten, zegt dat wij nieuwe vriendschappen zoeken, niet zozeer omdat wij de oude moe zijn, maar omdat wij het betreuren dat zij die ons te goed kennen ons niet genoeg bewonderen en dat we de hoop koesteren meer bewondering te oogsten bij nieuwe vrienden.

Voor mij gaat dit wonderwel op. Allicht is het daarom dat je me eerder in het gezelschap van een vrouw dan van een man zal treffen. Vrouwen veinzen die bewondering nu eenmaal met meer gemak. Met mannen heb ik liever samenwerkingsverbanden. Zomaar afspreken om 'bij te praten' doe ik nog weinig en met een specifieke jeugdvriend leef ik sinds enige tijd in onmin. Ik betreur dat.

Maar goed, mijn vader, laat ik dus afsluiten met mijn vader. Mocht de brave (ahum) man nog leven, had ik dan zijn tachtigste samen met hem gevierd en zo ja, wat zouden wij gedaan hebben? Gingen wij dinsdag jongstleden naar tweedehandsboekenwinkel Panoply en praatten wij een beetje over Simenon? Bezochten wij het Middelheim Beeldenmuseum? Duwde ik hem in zijn rolstoel (ja, ik stel me hem voor in een rolstoel) voorbij de huizen van mijn kinderen? Haalden wij lunch uit en aten wij die ergens op straat op, zo vlak voor de lockdown? Zou hij nog bij zijn zinnen geweest zijn of reeds dementerend?

Wim Geerinck werd zestig en hij zal dat altijd blijven. Een schoendoos met wat dia's is het enige fysieke dat overblijft. De rest zijn dansende neuronen die gedoemd zijn te verdwijnen als ik ze niet in dansende pixels omzet.

Gisteren werd ik 56

Gisteren werd ik 56. Helemaal vanzelfsprekend was dat niet. Ik had al drie keer dood kunnen zijn om nog maar te zwijgen van die keer dat ik mijn eigen appartement in brand stak.

Keer 1: toen ik die auto per te totale reed. Met mijn fiets.

Keer 2: gedoken waar geen water was.

Keer 3: in Indonesië met de bus de afgrond in.

Voor het nageslacht moge het genoteerd zijn dat ergens in de eerste helft van 1992 mijn ex-vrouw en ik door Indonesië trokken.

Moge het ook genoteerd zijn dat zo ongeveer halverwege die reis wij op het eiland Lombok ons in een gammele bus bevonden die regelmatig stilviel en bovendien slecht remde. Er diende eerst behoorlijk wat met de voet gepompt, voor er genoeg remsap was om het vehikel tot stilstand te brengen en een handrem ontbrak. Maar dat was geen probleem want ter vervanging van die handrem zat er een jongetje met steen bij de open deur die bij elke halte lenig uit de bus sprong om de steen onder het wiel te schuiven. Ook een handrem, nietwaar?

Wij zaten vooraan, naast de chauffeur, en wij hadden net halte gemaakt op een bijzonder steile helling. Zeker tien graden. Minstens. Zo'n steile wegen vind je in Europa niet. De jongen was uiteraard uitgestapt en had die steen netjes onder dat wiel gelegd. Omdat wij vooraan zaten, hadden wij niet gemerkt dat de hele bus voor alle zekerheid even was uitgestapt. Al snel zou blijken waarom. De bus vertrok maar na amper een meter sputterde de motor en viel stil. Even leek het alsof we zweefden. Toen ging het bergafwaarts en ik herinner me heel precies hoe wij de eerste hobbel namen, over de steen die die jongen daar zo professioneel als handrem gelegd had.

Mijn ex-vrouw keek naar de chauffeur en las het afgrijzen en de gruwel in zijn ogen. Zelf keek ik door het achterraam naar beneden en zag enkele jeeps in een bocht staan wachten op wat ons busje zou doen. Ook zij wisten blijkbaar meer dan wij.

Wij rolden nu met steeds grotere snelheid naar beneden. We crashten tegen de eerste jeep die stond aan te schuiven om zijn weg naar boven te vinden. Het vertraagde ons amper en na dat jeepje was er alleen maar groen. Een gapende groene afgrond.

Ik dacht, we zijn eraan. De planten zwiëpten voorbij onze ramen. En dan plots, de redding, een huizenhoge rots. Met een klap kwam onze bus tot stilstand, de bus op zijn zijkant. De chauffeur – in shock – probeerde als een vis in een bokaal langs de voorruit naar buiten te zwemmen maar die voorruit zat er nog in dus dat lukte niet. Wij klauterden langs het raampje naar buiten en sprongen naar beneden. Adrenaline. Ik heb nog nooit zoveel adrenaline door mijn lijf voelen stromen. Mijn armen bekijken. Mijn armen aanraken. Mijn benen inspecteren. Overall voelen of alles er nog aan zit. Die rush van blijdschap. Dat totale gevoel van leven. Pure vreugde. Wij hadden niks!

Ik wil iets in de media doen

Ik was bij God op sollicitatiegesprek. Op zich was dat al vreemd. Wat deed ik daar? Welke positie ambieerde ik? Welke functie had God vacant? Ik weet het niet. Vraag nooit verantwoording aan uw dromen.

‘Waar ziet u zichzelf binnen vijf jaar?’

Wat een vervelende vraag. Ik dacht aan ongemakkelijke sollicitatiegesprekken uit het verleden waar ik mij op mijn balorigst getoond had:

Gesprek 1:

‘Wat doet u vrouw?’

‘Zij is sinologe.’

‘Wat zou u zeggen als ik niet wist wat dat betekende?’

‘Ik zou denken dat ik met de verkeerde partij aan het praten was.’

Gesprek 2:

‘Waarom wil u per se bij onze firma komen werken?’

‘Ik wil niet per se bij uw firma komen werken, ik zoek gewoon werk.’

En nu kwam God met die vervelende vraag. Hij ook al. Ik begrijp het wel. Mocht ik een aanwerver zijn, ik zou dezelfde vragen stellen. Het is waarschijnlijk daarom dat ik me nooit als machthebber heb gepositioneerd. Macht is machtsmisbruik, kijk maar naar Gates afgelopen week. Ook de kleurloze Gates heeft zich schuldig gemaakt aan twijfelachtig gedrag.

Ik dacht jaloers aan Gates en verdween bijna in een tweede droom.

God bracht me terug naar de orde en herhaalde zijn vraag.

Ik krabde aan de pleister op mijn voorhoofd.

‘Ik zie mezelf ... als leerkracht. Als leerling. Als vader. Als grootvader. Als grote leergierigaard. Als vervolger van mijn pad. Als hoeder van een scherp smaakoordeel. Als bibliothecaris van boeken die anderen niet in hun kast hebben staan. Als delver van sensibilateiten. Als anthologist van dicta.’

'Dicta?'

'Ja, dicta. Ik heb er inmiddels...' ik nam mijn smartphone en checkte mijn extern brein ...'522. Veertien gaan over u.'

'Over mij?'

'Wilt u ze horen?'

'Allemaal?'

God knikte.

Ik nam mijn lijst erbij:

1. Over de oppervlakte van God
2. Zelfs God kan van twee maal twee geen vier maken
3. Ik zou alleen kunnen geloven in een God die dansen kon
4. Ik ben een atheïst, godzijdank
5. Mocht God niet bestaan, men zou hem moeten uitvinden
6. In den beginne was er het woord, het woord was met God, en het woord was God
7. Geen Goden, geen meesters
8. De Goden gaven ons een ongehoorzaam en opstandig lidmaat
9. De Goden verveelden zich en schiepen de mens ...

Ik had elk van die dicta nog maar uitgesproken of God zei telkens prompt van wie het was, waar het stond en wanneer het in de wereld kwam, zelfs als het om citaten uit obscure discoliedjes ging.

'U krijgt steeds meer de allures van een dorpsgek, weet u dat meneer Geerinck?', onderbrak God mij plots.

Ik lachte. Zijn uitval charmeerde me, en ook dat hij me plots met 'meneer Geerinck' aansprak. ik dacht onwillekeurig aan een van mijn favoriete dicta en zei:

'Het hart heeft zijn redenen die de rede niet kent.'

Toen was het God zijn beurt om te lachen. Het was een smakelijke, hartelijke lach die narommelde, wegechode en uitmondde in een stilte.

‘God?’

‘God, bent u daar nog?’

‘Ik wil ook graag iets in de media doen!’

Over mijn arrogantie

Ik had de woorden ‘ik wil ook nog iets in de media doen’ nog niet uitgesproken of mijn FB-mailbox ontplofte al met voorstellen van Vlaamse zenders. Handig toch, Facebook.

Een game show, ‘Alleen Elvis blijft bestaan’ met Thomas, een reisprogramma met als eerste stop de toren van Eben-Ezer in Luik (‘goed idee!’), een hereniging met mijn klasgenoten uit dat trieste Sint-Niklaas (‘nee danku!’), een dating show?

Thuis kon mijn vreugde niet op. Mijn ingebeelde vrouw had mij in tijden niet zo vrolijk gezien.

‘Eindelijk nog eens een programma waar hij met volle goesting naar zal kijken’, zei ze tegen een vriendin aan de telefoon, ‘hij leest het liefst zichzelf, weet je.’

Ze knipoogde lief naar mij.

Ik luisterde hoofdschuddend en moest toegeven dat het wel wat arrogant klonk maar inderdaad, ik hou nogal van mijn eigen selecties.

‘Arrogant? Hij?’ vroeg ze retorisch aan haar vriendin.

‘Hij vindt van niet. Hij zegt altijd dat hij geen pretenties heeft. Dat hij in de wereld gezet is. Dat hij zich staande houdt.’

‘Dat is alles!’ riep ik vanop de zetel. Ze lachte me weer liefdevol toe.

De dag erna besloot ik op geen enkel voorstel in te gaan.

Dat kwam zo. Ik was op een Canvasdocumentaire gestoten. Er waren details die me bevielen, onder andere hoe op het vlot van de Méduse mensenvlees aan de masten was gespijkerd, met de bedoeling het te drogen om het te kunnen opeten zonder het te koken en ik wist wel dat op dat vlot kannibalisme plaatsgevonden had, maar dat detail kende ik niet. Toch vond ik die docu maar niks.

En dan, een inval, laat ons eens kijken of Adam Curtis iets nieuws heeft gemaakt.

Ik google en bingo, Curtis is inderdaad met iets nieuws gekomen in februari van dit jaar al.

Ik belde direct naar mijn contactpersoon bij de VRT die uiteraard meteen opnam.

‘Ik weet wat ik wil doen!’.

‘Vertel.’

‘Ik wil iets doen zoals het werk van Adam Curtis. Met eigen accenten. Met archiefbeelden. En muziek. Suggestief. Lang! Grondig. En niet als gewoon programma maar op de website! Teevee is zo passé weet u?!’

‘Geen probleem,’ klonk het aan de andere kant, ‘maar wie is Curtis?’

‘U kent Curtis niet?’ Ik viel haast van mijn stoel.

‘Curtis is de beste docu-maker van het moment. Hij heeft ongelimiteerde toegang tot de archieven van de BBC en breidt geschiedenis aan elkaar als een kleurig lappendeken dat naarmate het groter wordt steeds meer samenhang begint te vertonen.’

Ik ratelde verder.

‘Of die samenhang er echt is, dan wel aan u opgedrongen wordt via de betoverende stem van Curtis, is me nog altijd niet helemaal duidelijk, maar voor iemand die teevee altijd ook als een zapmedium gezien heeft, bestaat er niets beter dan de docu’s van Curtis.’

‘Ik begrijp het’, klonk het.

‘Dat Curtis ook een voortreffelijke muzieksmaak heeft, helpt natuurlijk. Zo zit via Curtis de pianolijn van “On Some Faraway Beach” van Eno voor altijd in mijn hersens gebeiteld.’

‘Oké, oké... wanneer kan u’

‘Kijk alvast naar ‘Can’t Get You Out Of My Head’, onderbrak ik hem. ‘Op Youtube!’

Ik heb mijn goestingskes

Ik heb mijn goestingskes. Ik ken mijn goestingskes. Ik heb ze in vakjes gestopt. Gedefinieerd. Erover nagedacht. Afgelijnd. Daarom dat ik nog amper zeggen kan of ik iets goed of slecht vind. Ik kan hoogstens nog zeggen of het correspondeert met mijn goestingskes.

Het enige wat nog verwondering opwekt, is als ik blijk te houden van dingen die niet per se tot het domein van mijn goestingskes behoren.

Simenon is zo'n geval. Misschien.

Een tijdje terug zat ik zonder Simenon'kes. Ik had er 43 besteld maar die waren er nog niet. In mijn kast stond nog 'De huurder' van Roland Topor. Topor hoort tot mijn goestingskes, dat is duidelijk. En wat een roman bleek dat te zijn! Tot welk goestingske behoort die roman dan wel? Kunt ge dat definiëren Jan-Willem? In woorden vatten?

Ja, ik kan dat. Maar ik ga dat nog niet doen.

Ik ga u eerst vertellen hoe dit verhaal op mijn radar kwam. Ik scheidde in 2000. Ik ging alleen wonen op de kaaien met uitzicht op de Schelde. Al snel zou blijken hoe eenzaam mijn bestaan geworden was. Ik begon films te kijken.

Mijn videotheek was toen die in de Volksstraat, die van Damiam. Een lange, kale witte videotheek met achterin stalen kasten.

Ik haalde er 'The tenant' van de Poolse regisseur Roman Polanski.

Die film vertelt het verhaal van een verlegen jongeman die in Parijs op zoek gaat naar een nieuw appartement. Hij komt er een op het spoor maar dat blijkt nog niet helemaal vrij. Simone, de vorige bewoonster is uit het raam gesprongen en hij bezoekt haar in het ziekenhuis. Haar toestand is kritiek maar ze leeft nog. Ze zal echter vlug sterven en onze held krijgt het appartement. De burens doen onmiddellijk lastig en raar en hij wordt heel stil en eenzaam. Hij heeft de indruk dat men hem wil veranderen in een kopie van de overleden Simone, dat men hem haar rol wil laten overnemen. Zo dwingt men hem zich te verkleden als vrouw (wie stal zijn koffer, ontvreemdde zijn kleren?).

Hij verliest zichzelf, krijgt in de bar warme chocolademelk in plaats van koffie ('Simone nam ook altijd chocolademelk') en Gitanes in plaats van Gauloises ('er zijn geen Gauloises meer, mag ik u Gitanes geven, Simone rookte dat ook').

Hij begint zich te maquilleren, doet nog een ontsnappingspoging maar zal uiteindelijk haar pad volgen. Ook hij springt uit het raam. Ook hij is na die eerste sprong nog niet direct dood, maar anders dan Simone sleept hij zijn bloedende en verhakkelde ledematen weer de trappen op en stort zich een tweede keer de diepte in. Met succes. Het is een van de gruwelijkste scènes in de geschiedenis van de cinema.

Vorige week, twee decennia nadat ik 'The tenant' zag, lees ik het 'De huurder' van Roland Topor, het boek van de film.

Er is een scène waarin de held ziek is en waarin hij de lakens over zijn hoofd trekt en ons meedeelt:

‘de scherpe, dierlijke lucht fascineerde me. Ik voelde me wonderlijk gerustgesteld. Ik had mijn lichaamsgeur nodig om er zeker van te zijn dat ik bestond. Ik dwong me een wind te laten om die lucht nog sterker, nog onhoudbaarder te maken. Ik bleef zo lang mogelijk onder de dekens, ook al stikte ik bijna, maar toen ik weer bovenkwam in de frisse lucht voelde ik me gesterkt.’

Hier stuiten we op een van mijn goestingskes. Het uitermate grote verlangen lichamelijkeid, die per definitie geaard en basaal is, een plaats in het rijk der woorden te geven.

En hier komen we ook uit bij Simenon, die in het laatste werk dat ik van hem las, 'Als een nieuw begin', een man opvoert die op pagina 127 vertelt een heleboel vieze dingen gedaan te hebben waaronder:

‘s avonds in bed met welbehagen mijn lichaamsgeur te ruiken.’

Waarom? Het stelt hem gerust.

We stuiten via Simenon (die het vaker heeft over lichamelijkeid, over het genot van tandpijn, over okselvijvers en slechte adem) en Topor op een hele traditie: Rabelais, Lucianus, Apuleius en Erasmus. Die laatste tekent in zijn 'Adagia' op:

‘U vindt uw eigen scheten lekker ruiken’.

Lacht u, beste lezer? Moet u lachen nu? Of wordt het u ongemakkelijk?

U kan uiteraard niet anders dan toegeven niet te kunnen ontsnappen aan de beperkingen van uw lichamelijkeid. Maar kan u ook genieten van het onder woorden brengen ervan? Vindt u

-- net als ik -- plezier in de combinatie van het allerlaagste (de dierlijke lichamelijke) met het allerhoogste (het rijk der woorden)?

Behoort dat domein ook tot het rijk van úw goestingskes?

Ik leef

En zo vlieden de seizoenen voorbij. Voorwaarts, immer voorwaarts.

Elke minuut glijdt van het heden naar het verleden, ingebeelde en echte vrouwen vermengen zich op mijn netvlies en in mijn tastneuronen; ik koop ‘Mandarijnen op zwavelzuur’ van W. F. Hermans (de giftigste polemische geschriften in de Nederlandse letteren, scheldproza zo vilein dat niemand het publiceren durfde); ik betreur dat Paula Sémer sterft zonder dat ik de eerste live geboorte op de Belgische tv te zien krijg; ik rouw om de dood van ZKV-schrijver A. L. Snijders die ik amper kende; ik bestudeer de nazistische militair-industriële-financiële verstrengeling; en ik annoteer ‘Als een nieuw begin’ van Simenon.

Ik leef.

Gulzig.

Ik verdiep me in haatspraak, haar afweersystemen en achterpoorten, leer dat de SUV met nummerplaat AH-88 die ik op de Antwerpse ring zie rijden een erbetoon is aan Adolf Hitler (Heil Hitler), dat ‘1312’ staat voor ‘All Cops Are Bastards’ en dat ‘rijstkonijn’ in China #metoo betekent.

Ik leer.

Ik lig een dag in het ziekenhuis (angstig en toch weer niet) en dat brengt mij terug in de wereld der normale mensen, met normale radio en normale muziek en ik word, wachtend op mijn shot propofol, blootgesteld aan het brute geweld van “Nutbush City Limits” en “Let's Get Physical”.

Ik heb noch darmkanker noch prostaatkanker.

Ik leef.

En omdat ik weet dat mijn ziel zuiver is en ook op mijn gedragingen weinig aan te merken valt – lasciva nobis pagina, vita proba – verken ik onderweg graag de grenzen van het toelaatbare.

Dat is sterker dan mezelf.

Ik laat mijn huid herstellen waar ze zonneshade opliep.

De arts verzoekt mij op een chaise longue te gaan liggen en het zicht wordt mij tijdelijk door een klein brilletje ontnomen.

Ik vraag:

‘Mevrouw, u gaat toch geen ongewenste plegen, he, want ik lig hier zo, helemaal geblinddoekt?’

Stilte. Dan, een aarzelend antwoord.

‘Nee hoor...’

‘Ik zal toch niet de eerste zijn die dat vraagt, mevrouw, gezien het feit dat ik hier zo weerloos lig? Het risico op onbetamelijkheden is toch niet onbestaande?’

Weer stilte. De vrouw weet niet goed wat te zeggen.

‘Euh, toch wel meneer ...’

‘Maar goed ... u boezemt mij wel vertrouwen in ...’

En ik voeg er gniffelend aan toe, mijn mond sneller dan mijn gedachten:

‘Nu heb ik toch het woord ‘boezem’ kunnen gebruiken.’

Ik lach.

De wereld is een schouwtoneel. Elk speelt zijn rol en krijgt zijn deel.

Ik word negen minuten met heet licht bestraald.

De arts informeert of ik het verdraag. Ik bevestig en stop met mijn toneeltje.

Ik leef.

Ik beweeg. Van mijn moeder, naar de stad, naar Israël de falafelmaker met Fee; Bonnie zit daar ook! Dan naar Witzli. Dan naar Tyfus bij Van Laere. Dan naar zes of acht meter onder de zeespiegel.

Ik beweeg. Ik lees. Ik studeer. Ik voel. Ik ween. Ik lach.

Ik leef.

Voorwaarts, achterwaarts

Het leven moet voorwaarts geleefd worden, maar kan alleen achterwaarts begrepen worden.

En dan nog.

De afgelopen dagen brachten ergernissen en vreugdes, teleurstellinkjes en overwinninkjes, schoonheid en verdriet, troost, onverschilligheid en rust. Ik veroorzaakte ongemakken voor anderen, was slachtoffer van mijn eigen tekortkomingen, probeerde het luchtig te houden en wat vreugde te verspreiden, en was soms bewust balorig.

Een dochter werd een kwarteeuw oud. Ik gaf haar een exemplaar van 'Elementaire deeltjes' waarin ik op de eerste bladzijde schreef:

'Op bladzijde 180 van dit boek kan je lezen dat mannen geen ene moer om hun kinderen geven. Mannen zijn niet tot liefde in staat, die emotie kennen ze zelfs niet.'

Daaronder schreef ik:

'Maar dat is niet waar! En jullie zijn er het levend bewijs van.'

Ik lees die passage voor op het terras van Bar Vert waar de familie Geerinck bruncht.

'Die 'jullie', zeg ik, 'die staat er eigenlijk geschreven als 'jijlie' omdat ik eerst 'jij' ging schrijven en toen dacht ik nee, 'jij' kan ik niet schrijven, het is 'jullie' en nu staat er dus 'jijlie'.'

Ik laat hen de foto's zien waarvan ik er dit weekend vier bij Campo & Campo mocht tentoonstellen op de afsluiter van het academisch jaar. Ik hang er naast een belgitudefotograaf en leerde er vrijdag diens zus kennen die op mij gestemd had, liep een verandabouwster tegen het lijf en mocht mij verheugen in de aanwezigheid van drie vriendinnen. Ik had weinig reclame gemaakt want ik voelde me een bedrieger, iemand die doet alsof hij foto's kan maken (zeg niet foto's trekken, gij Vlaming!).

Volgend jaar doe ik een andere opleiding. Ik volg opleidingen zoals Edward Norton in 'Fight Club', die uit slapeloosheid zelfhulpgroepen bezoekt terwijl hij niet hulpbehoevend is. Hij omhelst een dikke vent met borsten en huult met hem over hun trieste teelbalkankerlot, neemt deel aan toxico-maniakale babbelsessies en laaft zich aan de tristesse van bloedparasietlijders.

Na de brunch rijd ik naar de Normo om er de kranten te lezen. Er wordt bericht over een roman, de memoires van een vrouw die in de buurt van een booreiland gaat wonen om

mannen te leren kennen zoals zij echt zijn. De oerman in zijn habitat, in een omgeving zonder vrouwen. Hoe worden mannen in zo'n omgeving? De slechtste versie van zichzelf, zegt de vrouw. Het zijn de vrouwen die voor de beschaving zorgen. Ik geloof haar graag.

Ik luister nu, net zoals zovele intellectuelen van mijn leeftijd naar 'Berg en dal' op Klara en erger mij bij de eerste minuut al aan de toon van een danseres en haar wedervraag op de klassieke openingsvraag 'zit je op een berg of in een dal?'

Ik ben gevraagd voor de 'Vragen van Proust' in 'De Morgen'.

Mijn antwoord was kort.

'Helaas. Sinds jullie de 'Wat is uw goorste fantasie?' vraag geschrapt hebben, lees ik dat item niet meer. Of denken jullie nu echt dat ik benieuwd ben naar antwoorden zoals 'het plooi'tje in de lies van mijn vriend' op vragen zoals 'wat vindt u erotisch?.'

Wriemelen en friemelen

Ik fiets over de Jan van Rijswijcklaan en kruis een vrouw met zware enkels, ik kijk iets hoger en zie ook plompe kuiten. Ze draagt sportschoenen onder een rok. Ik voel een scheut van mededogen. Ze is op weg naar haar werk. Ik ook. Ik voel mildheid voor haar en de werkende mens. Wij wriemelen. Wij zijn een wriemelende massa zoogdiertjes.

Al fietsend verandert de 'w' van wriemelen in mijn hoofd in de 'f' van friemelen. Wij zijn allemaal friemeltjes. De vrouw met dikke kuiten maakt ondertussen deel uit van een stuk Jan van Rijswijcklaan dat alleen nog in het verleden bestaat en ik kruis andere friemeltjes, de ene al wat aandoenlijker dan de andere. Voor sommige friemeltjes kan ik helaas geen mededogen opbrengen. Het zijn onbeminnelijke friemeltjes.

Ik voel mijn telefoon trillen in mijn broekzak. Ik kijk. Een onbekend nummer. Normaal gezien neem ik in dan niet op maar ik doe het toch en zeg 'hallo'. Ik zeg alleen 'hallo', meer zeg ik niet, zij moeten maar zeggen wie zij zijn.

Een vrouwenstem. 'Spreek ik met J. W. Geerinck?'. Ik zeg toch 'ja'. 'U spreekt met het kabinet van Bart De Wever. Wij hebben u niet gelezen in 'De vragen van Proust' en waren hierdoor geïntrigeerd.'

Vreemd, ze hebben mij niet gelezen en zijn daardoor geïntrigeerd, moest ik toen al onraad ruiken? Bevond ik mij weer aan de andere zijde van de realiteit? Ik laat die gedachte varen.

-- 'Vertel,' zeg ik.

-- 'Wij zoeken Antwerpenaren die 'out of the box' kunnen denken.'

-- "Out of the box', ik heb een hekel aan die zegswijze. Noem mij gewoon tegendraads.'

-- 'Oké, tegendraads dan. Wij zoeken dus ... 'tegendraadse denkers''.

-- 'Oké. En wat moet zo'n tegendraadse denker dan denken?'

-- 'Een plan dat de levenskwaliteit van het gemiddeld Antwerps friemeltje aanzienlijk zou verhogen.'

Ik schrik. Zij gebruikt het woord 'friemeltje' en ik had dat woord pas bedacht. Toch gaat mijn mond open:

-- 'Borgerhout.'

-- 'Borgerhout?'

-- 'Borgerhout is het onaangenaamste stadsdeel, het dichtst bevolkt, het heetst, het zwoelst, in de zomer het onwelriekendst en betonrigste deel van de stad. Er is geen groen. Er is geen verkoeling. Dat euvel laat zich makkelijk oplossen.'

-- 'Hoe dan?'

-- 'De ZOO. Haal alle dieren uit de ZOO, verhuis ze naar Planckendael.'

-- 'En dan?'

-- 'Je houdt een prachtig park over. Je sloop de muur aan de Ommeganckstraat en je ontsluit het Antwerps centrum voor alle Borgerhoutenaren. Die moeten dan niet langer langs die wasemende Turnhoutsebaan of die kale metalen baobabs in de betonwoestijn aan het Mediaplein. Met een open ZOO kan heel dat achterliggende stadsdeel zich op een koninklijke, dus menswaardige manier naar de stad begeven.'

-- 'Om er wat te doen?'

Ik denk vlug na, Bart De Wever moet het idee hebben dat ook hij iets aan deze deal heeft.

-- 'Shoppen.'

-- 'Shoppen?'

-- 'U weet wat men zegt, mevrouw, 'ik koop, dus ik ben.'"

-- "Ik koop dus ik ben.' Dat zal Bart graag horen.'

Ik neem afscheid en ik bestudeer de verkeerslichten. De vraag, 'kan ik hier diagonaal oversteken?' flitst door mijn hoofd. Aan welke zijde van de realiteit zou dat me lukken?

Floepsels

Beste lezer. Ik moet u iets bekennen. Ik heb u belogen. Ik werd nooit door de VRT gevraagd, noch aangezocht door De Morgen, noch gebeld door Bart de Wever. Maar in die parallelle wereld in mijn schrijfsels waar die heuglijke voorvallen werkelijkheid werden is nu eenmaal meer mogelijk dan in de wereld aan deze zijde. Aan gene zijde is een wereld met ingebeelde tuinen waar echte padden kwaken.

Technisch gezien waren het dan ook geen leugens die ik u vertelde, ik fabuleerde, en het resultaat waren fabulaties. De vermetelheid om dat te doen haalde ik bij von Münchhausen, Herman Brusselmans, Lucianus en Julie Cafmeyer. Nog niet zolang geleden fabuleerde juffrouw Cafmeyer in De Morgen bijvoorbeeld dat ze net niet met Conner Rousseau muilde:

‘Ik waggelde op mijn barkruk. Conner zou me vannacht niet kussen, daar was ik redelijk zeker van.’

En 236 jaar geleden kon de Europeaan lezen hoe edelman von Münchhausen zich op een net afgeschoten kanonskogel hees om een belegerde stad te verkennen en – nog vermeteler – zichzelf aan de haren uit een moeras trok, zijn paard stevig tussen de dijen geklemd.

Nu, met al dat fabuleren heb ik vooral mezelf aan ‘t lachen gebracht. Ik ben al schrijvend tot de niet onprettige vaststelling gekomen dat ik mezelf liever lees dan het gros der columnisten.

Maar ik dwaal af, ik ging het hebben over mijn leugens. Mijn fabulaties. Mijn fabuleringen. Dat fabuleren houdt risico's in. Ten eerste, lezers die mij niet aandachtig lazten, denken nu echt dat de VRT, DM en BDW aan mijn bel hingen. Maar dat is een ding.

Een ander ding ervoer ik gisteren aan den lijve. Ik zat met mijn familie en naasten op het laatste piratenbastion van Antwerpen te dineren en men informeerde naar elkanders zomerplannen. Bijna was mijn mond opengegaan om er de volgende woorden uit te laten floepen:

‘De VRT heeft mij gisteren gebeld om naar Portbou te fietsen om er het monument van Walter Benjamin te bezoeken. Dani Karavan is onlangs overleden, meneer Geerinck. En zoals u natuurlijk weet – wij lazten het immers op uw blog – ontwierp Karavan daar in Portbou die stalen doodlopende passage van het kerkhof naar de zee die symbool staat voor de tragische afloop van Benjamins leven. Wij weten dat u in het verleden reeds bedevaarten ondernam

naar Rome en Athene, wij weten dat u op deze bedevaarten op zoek ging naar de wortels van onze prachtige Westerse cultuur en wij zijn van mening dat uw tocht naar de laatste uren van Benjamin in dit kader passen en een meerwaarde zullen betekenen voor onze kijkers.’

Bijna had ik die woorden eruit gefloept. Maar toen dacht ik, hola Jan-Willem! Gij zijt hier niet aan het schrijven noch aan het fabuleren. Gij zit hier ferm aan deze en niet aan gene zijde van de realiteit te dineren met uw kroost in het midden van het hier en het nu, in het laatste piratenbastion van Antwerpen.

En toen slaagde ik erin het floepsel dat op het punt stond mijn mond te verlaten nog net op tijd om te vormen naar een ander, sociaal wenselijker en waarheidsgetrouwer floepsel.

En toen vertelde ik exact hetzelfde floepsel, alleen vertelde ik niet dat de VRT me het gevraagd had.

Fietsen naar de Middellandse Zee

Ik fietste naar de Middellandse Zee. Het was een reis-reis, een echte reis. Ik deed het met een minimum aan voorbereidingen en vertrok een beetje tegen mijn zin en veel te zwaar geladen. Ik zeulde negentien kilo aan T-shirts, jeansbroeken, onderbroeken, sokken, overhemden, sneakers, flipflops, tentgerei en Simenons mee en kwam zeventien dagen later ongehelmd en heelhuids bij de Côte d'Azur aan.

Dag ging zo.

Ik stapte uit de trein in Luik en vroeg aan een taxichauffeur hoe ik naar Bastogne moest fietsen, 'wijs mij de richting aub.' Hij wees. Hij zei dat het wel tachtig kilometer was. Ik begon eraan. Door de vallei van de Ourthe waar koelkasten door livings dreven en boomstammen door huizenramen staken, waar het stonk naar benzine en ondergelopen kelders. De reis had tegelijkertijd iets heroïsch, extatisch en verbetens.

Op dag drie kocht ik die speciale billenzalf waarvan ik dacht dat ik ze nooit nodig zou hebben en op dag vijf schafte ik zo'n sponsbroek aan die ik eerst nog te belachelijk voor woorden vond.

De tocht deed me denken aan de interrail-reizen van de jaren tachtig, voor achtduizend frank kon je toen een hele maand met de trein Europa doorkruisen. Maar ook het vele liften van toen kwam al fietsend voortdurend in mijn gedachten.

Ik at altijd lekker (die Franse 'menu du jour', waarom hebben ze dat hier niet?), ik leefde op het ritme van de kerkklokken, fietste zo'n 75 kilometer per dag, maakte korte vlogverslagen, en babbelde honderduit met ieder die ik op mijn pad vond.

Ik fietste door de Ardennen en Luxemburg, volgde de Moezel stroomopwaarts en reed langs de Saône en de Rhône stroomafwaarts naar de Franse Riviera. Ik zag als graansilo's vermomde kerken, mini- Eiffeltorens, kwam opnieuw langs het prachtige Palais idéal en bezocht de neoklassieke zoutziederijparel van Claude Nicolas Ledoux.

De twee voorlaatste dagen had ik onversneden noordenwind pal in mijn rug. Met een lichte bergaf, vloog ik aan veertig kilometer per uur (misschien!) over Franse wegen, de Ardèche aan mijn rechter- en de Vercors aan mijn linkerhand. Mijn pet in mijn vuist, anders woei die af.

De eindbestemming was het Walter Benjamin-monument in het Spaanse Portbou. Ik noemde deze tocht een bedevaart, net als die naar Rome (2015) en die naar Athene (2017). Een seculiere, heidense pelgrimstocht naar de plek waar de Duits-Joodse filosoof Benjamin tachtig jaar geleden zelfmoord pleegde, tot op vandaag een raadsel want hij was immers aan de Nazi's ontsnapt. Ik fietste tot aan dat kerkhof waar die wonderlijke doodlopende doorschijntunnel naar de zee Benjamins eindtocht treffend evoceert.

Je mag niet met de fiets op de TGV. Dan neem je maar de TER, de regionale trein. Ik boemelde van Spanje terug naar Perpignan, Avignon en Lyon Part-dieu, fietste naar Lyon Perrache, treinde verder naar Dijon waar ik sliep. Ik spoorde 's ochtends naar Parijs Bercy, fietste naar Paris Nord, laadde weer die zware fiets op de trein naar Amiens, Lille, Kortrijk en Antwerpen. Twee dagen later was ik hier, vertrokken als fietstoerist, teruggekomen als bikepacker.

En nu? Tja, wat nu?

Patchouli

– ‘...heeft u ook etherische olie van patchouli?’

– ‘Dat heb ik.’

Apotheker Maus klinkt vrolijk.

Hij zet een flesje op de toonbank van dat pareltje van een apotheek met dat negentiende-eeuwse houtwerk. Het madonna-achtig beeldje werpt een blik op me vanuit haar hoge nis.

Meneer Maus staat voor de houtgesneden rekken die binnenkort zullen verdwijnen om – ik zeg maar wat – in Dallas, Texas op te duiken in de nieuwe ‘pain quotidien’.

– ‘Wilt u misschien wat apothekersflesjes?’ vraagt hij terwijl ik afreken.

Hij wijst naar de bruine flesjes op de toog. Ik kijk op.

– ‘Oh, u stopt ermee?’

– ‘Morgenavond.’

Hoewel ik weet dat hij met pensioen gaat, verrast het nieuws me.

– ‘Bedankt voor de jaren dat ik u als klant mocht hebben.’

– ‘Is het al zo lang?’ vraag ik en beantwoord mijn eigen vraag. ‘Ja, vijf jaar. Toen ik hier kwam wonen heb ik u gekozen. Ik doe dat altijd, adressen kiezen en dan alleen daar nog naartoe gaan. Anders kan je door een stad blijven zwieren, zwalpen en zwerven, zonder ergens wortel te schieten, te aarden, het anker uit te gooien.’

Hij knikt.

Ik bespaar hem de uitleg waarom ik dat doe. Dat ik het niet verdragen kan in winkels te komen waar ze me niet kennen, waar ik gewoon een klant ben, waar ze niet weten wat ik gebruik, wat ik daar kom doen, zonder dat ze na verloop van tijd mijn naam kennen, mijn gewoontes. Plaatsen waar ik – als ik toevallig eens geen geld bij me heb – een volgende keer kan betalen. Waar ik naar kan bellen om iets te reserveren en mijn stem wordt herkend. Plekken waar ik een gunst kan vragen.

Maar gaat het werkelijk alleen om comfort?

Natuurlijk niet. Ik hoop er ook altijd echt contact te maken. Eerst snuffelend, elkaar een keer, twee keer, drie keer zien. Dan praten, kennismaken, twintig keer, dertig keer zien; tot we op elkaar uitgekeken raken, tijdelijk toch, dan even wegblijven, terugkomen; elkaar vijftig, honderd keer zien.

Kranten lezen bij Normo, lunchen bij Bar Vert, dineren bij de griek op de Sint Paulusplaats, bij Israël van Falafel Tof, bij Beni in de Lange Leemstraat, schoenen laten lappen bij Toni op de Mechelsesteenweg, fietsen laten fixen bij Mart in de Lange Koepoortstraat, roggebrood kopen bij Lot van de Pain quotidien, broodje filet américain bestellen bij Olivier Croughs, reiskaarten aanschaffen bij Alta Via. Praatje maken. Verbinding zoeken. Dat ook altijd vinden, altijd en overal.

Ook ruziemaken hoort daarbij. Wegblijven bij Aldo, vanaf dan *viennoiserie* bij Domestic gaan halen. Boeken kopen bij Panoply, bij Demian, aftasten of het ooit iets worden zal tussen mij en De groene waterman, daar om de hoek pad krapow gaan eten bij de thai, erna koffie bij de Witzli. Buurten opzoeken, buurten mijden. Omwegen maken. De stad als weefsel van winkels, praatjesmakers, voedselverstrekkers en warenaanprijzers.

Hen ook bezoeken op dagen dat mijn zielenvuur op waakvlam staat. Ook dan de blik van die ander blijven ontmoeten.

Zo'n plek was apotheek Maus. Maar nu niet meer. Ik zoek een nieuwe apotheker. Liefst iemand jong. Die nog wat jaren meekan.

Het struikgewas der meligheid

“Ja” (1980) is een gedicht van de onlangs overleden K. Schippers (1936-2021).

Schippers is een ‘nobrow’ held. Nobrow betekent dat je zowel van hoge als lage cultuur houdt.

Ik dicht Schippers die ‘nobrow’-status toe op basis van zijn activiteiten bij het magazine ‘Barbarber’ (1958-1971), dat met evenveel plezier schreef over Kurt Schwitters, Marcel Duchamp, Beethoven als over Buster Keaton, Jacques Tati en Laurel & Hardy.

Ik schreef over ‘nobrow’ eerder:

‘Zowel hoge als lage cultuur hebben meesterwerken en middelmaat voortgebracht. Het is onze taak schoonheid te zoeken op onverwachte plekken.’

Prikkels zoek ik voortdurend en overal. Het leven is te kort om zich bezig te houden met middelmaat.

Daarbij probeer ik zoveel mogelijk dikdoenerij en ernst te mijden. De Nederlanders zeggen: ‘doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg’, het is een even intrigerende als hatelijke boodschap.

De mannen van Barbarber maakten ervan:

‘Doe maar gewoon dan doe je al POËTISCH genoeg.’

Wat dan geestige gedichten opleverde als “Voedertijd in Artis” van Bernlef, waar gewoon de voedertijden van de dieren in de dierentuin opgelijst werden (krokodillen alleen op woensdag en zondag).

Nobrow is een subset van het postmoderne.

In het gedicht “Ja” komt een andere eigenschap van dat postmoderne aan bod: het onvermogen de ‘echtheid’ van dingen te kennen, het bestaan van die ‘echtheid’ altijd te betwijfelen. Emoties bijvoorbeeld. Hoe weet ik dat wat ik voel, echte gevoelens zijn?

Een geliefde placht wel eens te vragen: ‘Zie je me graag?’ en dan antwoordde ik, plagerig, ‘ja, maar ik weet niet wat dat betekent.’ Zijn niet alle liefdesverklaringen verbrand door stationsromanschrijvers als Barbara Cartland? Kan je nog zeggen ‘Ik ben gek op u’ of ik ‘houd zielsveel van u’? Zijn de woorden ‘ik zie u graag’ niet helemaal betekenisloos?

Die vraag zit in “Ja” van Schippers:

Ja
Ik heb je lief zoals je soms
gelijk een gouden zomerdag bent
nee nee nee
ik heb je lief zoals je bent
nee nee
ik heb je lief zoals
nee
ik heb je lief.

Eerst wil Schippers nog zeggen dat hij x liefheeft als een ‘zomerdag’ en hij verwijst naar Shakespeare. Dan bedenkt hij zich en zegt dat hij x liefheeft zoals x is. Omwille van iets wat x zou zijn. En ook daar is hij niet content mee. Hij zoekt naar een ander beeld, bedenkt zich opnieuw en zegt gewoon ‘ik heb je lief,’ en laat alle aanspraak op redenen, kwaliteiten, essenties of omstandigheden varen.

Het doet me denken aan de definitie van liefde in ‘Libertijnse Thérèse’ (1748):

‘Ik hou van u, bijvoorbeeld, omdat ik er plezier in heb om van u te houden [...] maar ik ben u tot niets verplicht: het is de eigenliefde die me ertoe bracht [...] en het is om dezelfde reden dat u me geheel gelukkig maakt als uw eigenliefde [bij mij] haar bijzondere voldoening kan vinden.’

Ik zou voor (groot)vader-, (groot)moeder-, broer-, zuster-, zoon- en dochterliefde een uitzondering kunnen maken maar dat is dan weer melig. Maar misschien schuilt de liefde net in het struikgewas der meligheid? Zou het?

W. F. Hermans

Ik droomde dat ik me moest verdedigen tegen een groep guerrillastrijders. Wij waren met twee en beschikten over staafvormige geweren. We vermoordden de eerste lading (een vijftal) en twee lagen op de grond. We wisten dat er een tweede lading aankwam. Ondertussen zaten de twee neergeschoten vijanden in dozen met de afmeting van A2 papier. Ik besloot te kijken of ze wel echt dood waren en meende te merken dat een nog ademde. Mijn maat gaf mij een nieuwe ronde munitie en ik laadde de staaf en schoot in de doos. Er verscheen een rode vlek maar ik vermoedde dat ik enkel de maag geraakt had. Wij waren bang dat die man geluid zou beginnen maken, dus ik schoot nogmaals en mikte nu op het hoofd, wat niet zo gemakkelijk was omdat de man eigenlijk de afmetingen had aangenomen van een opgevouwen herenhemd. Deze keer trof ik wel doel en ik zag dat bruine hemd hijgend aan zijn doodstrijd beginnen. Toen werd ik wakker.

Het was een passende droom want tijdens het inslapen bevond ik me middenin de niet zo zachtmoedige gedachtewereld van Willem Frederik Hermans.

De gemiddelde intellectueel kon afgelopen week niet aan Hermans ontsnappen. Niet als hij voorbij de etalage van De groene waterman liep, niet als hij Klara aanzette en evenmin als hij de pagina's van De Morgen opensloeg.

Ik zag dat graag gebeuren want ik ben fan sinds mijn puberjaren, sinds mijn broer op een dag kwam aanzetten met 'Mandarijnen op zwavelzuur' – geleend uit de bibliotheek van ons trieste Sint-Niklaas. Wij besloten toen samen fan te worden. Het is handig dat als puber te besluiten want dan kan je vanaf dan overige literatoren lekker links laten liggen. Dan hoeft je je nooit meer bezig te houden met Reve en nog minder met Mulisch en al helemaal niet met de nóg mindere goden.

Sinds toen was Hermans altijd op de achtergrond aanwezig en in gesprekken die over literatuur gingen, zei ik hooghartig: 'in het Nederlands lees ik enkel Hermans'.

Het zou nog enige jaren duren eer ik 'Het sadistische universum' (1964) kocht en toen viel mijn mond pas echt open. Hermans zag Markies de Sade als voorloper én synthese van Nietzsche en Freud, hij duidde Wittgenstein en doceerde over de aard van de roman en de noodzaak van antipathieke romanpersonages.

Noch de pagina's van DM, noch het puberale gehakkel op Klara, noch de boekjes in De groene waterman deden afgelopen week recht aan de wereld van Hermans. Hermans lezen is een duik nemen in een konijnenhol dat naar de waarheid leidt. Hard en onwenselijk.

Negeer dat Klaraproduct, negeer Verhofstadt, koop dat boek niet. Doe dit. Ga naar YouTube. Tik 'Ik verlang naar niets dat voorbij is terug' en kijk naar de Hermans documentaire die Erik Lieshout in 1989 maakte.

Daar hoor je:

'Alleen dan is het voor een schrijver de moeite waard geschreven te hebben, als hij de zekerheid heeft hardop uit te spreken wat zijn publiek wel heeft geweten maar altijd heeft verzwegen; wat het gedroomd heeft, maar bij het ontwaken verdrongen.'

Voilà. Dat weet u dan ook weer.

Porselein, behandel mij heel zacht

Ik werd deze week door een sluimerende zwaarmoedigheid geplaagd. Om die in stijl het hoofd te bieden ging ik dinsdag dineren bij Marcel (zalmhapje, ceviche van zeebaars, een dikke moot kabeljauw en een dessert van rode vruchten, ijs en mascarpone). Mijn disgenoot was Willem Frederik Hermans. Ik las.

‘Porselein, behandel mij heel zacht.’

De dood was overal.

Het was de week dat Stefaan Fernande de hand aan zichzelf sloeg, hij is de schrijver van het lied “Porselein” (1997) van Yasmine, die zich in 2009 van het leven zou beroven alsof het een verbod was van de dood van Fernande.

Het was de week van de twintigste verjaardag van de 2,977 doden van 9/11, waarvan sommigen voor eeuwig als ‘vallers’ in ons geheugen gegrift zullen staan; het was de week van het proces van de aanslagen in Parijs waar 130 mensen het leven lieten (een proces dat men beter achter gesloten deuren zou houden); het was de tweede week van september, de eerste week school en het was een dikke twee weken geleden dat twee joodse meisjes in mijn straat omkwamen door een te vermijden ongeluk waarvoor ik het stadsbestuur en met name Koen Kennis alleen maar medeverantwoordelijk kan houden.

Op een dag bracht het werk ‘Everyone I Have Ever Slept With 1963–1995’ van Tracey Emin me op het idee een lijst te maken van iedereen die ik persoonlijk gekend had die zelfmoord had gepleegd. Ik kwam aan twaalf. Sommigen had ik erg goed gekend, andere slechts oppervlakkig. Bij een speel ik een beetje vals, het gaat om iemand die ik nooit kende maar die lange tijd zo dichtbij was dat het lijkt alsof ik haar persoonlijk heb gekend.

Nog iets over dat prachtige “Porselein” en de dood van Stefaan Fernande (1967 – 2021). Er werd geheimzinnig gedaan over de doodsoorzaak. Nergens werd vermeld dat het om zelfdoding ging maar ik vermoedde zoveel. Ofwel staat er bij zo’n bericht, ‘hij overleed na een slepende ziekte’ of, ‘hij kwam om bij een verkeersongeval’, maar als er niks staat, vind ik dat verdacht. Ik bleef zoeken tot ik ergens het ondertussen vertrouwde ‘heeft u vragen over zelfdoding’-zinnetje zag staan. Toen wist ik genoeg.

Goed, ik begrijp het wel in dit geval. “Porselein” werd eind 2020 gekozen voor de Rode Neuzen Dag-actie, een actie die zich bekommert om het mentaal welzijn van jongeren; en de song was sowieso al bezwaard. Nu ook de schrijver ervan koos voor de dood ... nu ja ... dat was misschien teveel van het goede, men wilde dit allicht verzwijgen.

Toch is het wenselijk dat men de dingen zegt zoals ze zijn. Dat men bijvoorbeeld zegt dat creatieve mensen vaker de hand aan zichzelf slaan en boekhouders minder.

Weet u trouwens wat mij intrigeert? Dat Vlaanderen zo'n hoge zelfdodingcijfers heeft. Onder de hoogste in Europa. Is dat echt zo? Hoe wordt dat gemeten? Hoe meet men elders? Als het toch zo is, hoe komt dat dan, net hier, in een land met zo'n uitstekend sociaal vangnet? En nee, ik ga niet mee met de theorie van Gwendolyn Portzky die het wijt aan onze Vlaamse volksaard. En nee, ons huidige 'neoliberale' bestel is evenmin de oorzaak, de cijfers daalden de laatste jaren gevoelig en waren tijdens de 'trente glorieuses' nog hoger.

Misschien moeten we het maar eens vaker over de dood hebben, al was het maar om het leven meer te waarderen. Jaarlijks sterven in België gemiddeld 109.000 mensen. Waarvan 1.700 zelfdodingen. 600 verkeersdoden. 185 moorden (waarvan 30 femicides). 27.000 sterven aan kanker en nog eens 27.000 aan hart-en vaatziekten. 13.000 aan de longen.

Suiker, vet, tabak en slechte lucht lijken er flink in te hakken maar daar heeft niemand het over ... alhoewel ... mijn disgenoot Hermans complimenteerde me dinsdag toch dat ik in 2019 met alcohol gestopt ben.

'Sterk, Jan-Willem,' zei hij ... 'mij lukt dat niet.'

'Dank je, Willem Frederik, het ging eigenlijk vanzelf,' antwoordde ik bescheiden.

Intussen lijken de laatste slierten zwaarmoedigheid zich in dit zondags ochtendzonnnetje op te lossen.

Het limbo van de taboesfeer

Ik heb u zoveel te vertellen maar ik moet wikken en wegen. Hoe persoonlijker ik schrijf hoe interessanter het wordt, maar bij persoonlijke ontboezemingen zijn altijd andere mensen betrokken en verwijzingen naar mij zijn evengoed verwijzingen naar hen. Voorzichtigheid is dus geboden. Tegelijkertijd voel ik het verlangen om steeds meer één te worden: dat er geen meerdere versies van mij meer bestaan, dat ik als een 'persona' door het leven kan gaan, dat ik een minimum aan maskers moet dragen.

Het spreekt bovendien voor zich dat sommige van mijn zielenroerselen minder geschikt zijn om te delen dan andere. Ik betreur dat evenveel als ik het begrijp. Ik betreur het omdat ik een grote voorstander ben van het vrijuit spreken, zeggen hoe de dingen zijn, wat binnen de filosofie 'parrhesia' heet. Vrij en vrank en zijn, waarbij het leerrijk is op te merken dat het woord 'vrank' (frank) met het woord 'Frans' (van Frankrijk) etymologisch verbonden is.

Maar ik begrijp ook dat sommige dingen voor altijd in het limbo van de taboesfeer zullen blijven. Dat dat hun natuurlijk habitat is. Die dubbelheid wordt nog het beste geïllustreerd door het dictum van Emil Cioran die zegt dat tussen de eis duidelijk te zijn en het verlangen vaag te blijven, het moeilijk kiezen is. Bovendien is niet alles wat tussen hemel en aarde bestaat, in woorden te vatten.

Ik werd deze week getroffen door nieuws over de schachtenverkoop, een onderdeel van de studentendoop. Voor wie het niet weet, een 'schacht' is een eerstejaarsstudent, meer bepaald iemand die zich kandidaat stelt om 'gedoopt' te worden, een ontgroeningsritueel te ondergaan. Bij de schachtenverkoop worden dan vrouwelijke studentes per opbod verkocht, als op een slavenmarkt. Men denke aan het zeer suggestieve schilderij 'Le Marché d'esclaves' (1867) van de Franse schilder Jean-Léon Gérôme.

Nu heb ik de studentendoop altijd een bijzonder verachtelijk ritueel gevonden en het is mij al overkomen dat ik fietsend door de stad een kolonne schachten (dat woord 'schachten' op zich al, hoe afschuwelijk vind ik dat woord niet?) aantrof. Ik stopte en riep hen dan toe:

'Hallo daar! Niemand verplicht jullie aan deze barbaarse rituelen deel te nemen! Er is geen enkele noodzaak je zo te vernederen! Waarom zouden jullie?! Ga weg. Verlaat dit toneel. Ga gewoon naar huis. Het komt goed, jullie zullen zelf wel op eigen kracht mensen leren kennen.'

Dat riep ik dan. Zonder succes. Niemand staakte die belachelijkheden.

Zelf heb ik uiteraard nooit aan een doop deelgenomen. Waarom zou ik? De vreselijke verhalen die je hoort zijn immers waar. Men beplast elkaar bijvoorbeeld, men doet dat echt. Hij die zich laat beplassen doet dat om 'ergens bij te horen'. Waar hoor je dan bij? Bij de beplasten natuurlijk. Jeuj. Is het leven niet al vernederend genoeg?

De immer tekortschietende Joël De Ceulaer schreef daar een aantal bespiegelingen over in De Morgen die jammer genoeg ophielden waar het interessant werd. Hij wees terecht op de studentendopen en bijbehorende schachtenverkopen als opstapje naar de gruwelen die de nu dode Sanda Dia waren overkomen. Hij wees er terecht op dat het meelopers- en kuddegedrag dat zowel die schachten als schachtentemmers (nog zo'n woord) tentoonspreiden kan leiden tot andere wantoestanden zoals collaboratie met Duitsers die lustig Joden aangaven en hen in treinen richting concentratiekamp duwden. Hij verzuimde echter te vermelden dat die argeloze wreedheid ingebakken zit in de menselijke soort. Dat als men de studentendopen zal verbieden, die barbaarse rituelen zich naar het ondergrondse zullen verplaatsen. Dat men, ondanks de vermeende verbeteringen die de mensheid reeds heeft ondergaan, steeds maar een haarbreed van de barbarij verwijderd blijft. Dat men, denkend dat men het goede doet, vaak eigenlijk het wreedste doet.

Ten tweede. Hoewel ik het georganiseerde concentratiekamp-spel dat de studentendoop is, echt haat en die dopen als middel om ergens bij te horen verafschuw, gaan op een ander niveau mijn oren toch tuiten bij het woord 'schachtenverkoop'. Ik ben daar niet alleen in. Want een significant deel van de wereldbevolking ervaart machtsuitwisselingen tijdens het minnespel als een van de allerkrachtigste afrodisiaca. Ooit wilde ik aan dat verschijnsel mijn masterthesis wijden maar toen ik dat plan uit de doeken deed bij prof x en opperde dat ik het onder begeleiding van prof y wilde schrijven, begon die man onbedaarlijk te lachen. Ik heb toen maar van mijn plan afgezien. Een gemiste kans.

Ooit maak ik dat goed en leg ik uit waarom een mens met mijn goestingskes toch minstens twee maskers nodig heeft: een ethisch én een esthetisch.

Van de tijd toen wij nog gelukkig waren

De lessen zijn nu bijna een maand bezig en gaandeweg kom ik te weten wat ik zoal doe op een jaar. Ik verklaar me nader. Bij het begin van het jaar is mijn hoofd helemaal leeg en lijkt het haast alsof ik nog nooit heb lesgegeven. In werkelijkheid – en ik zag dat deze week ook zwart op wit staan toen ik mijn personeelsfiche onder ogen kreeg op de school waar ik ‘debuteerde’ – geef ik sinds 1994 les.

Zeventien jaar dus. Maar eigenlijk voel ik me elk jaar weer een debutant.

Zo zat ik deze week in de leraarskamer naar mijn scherm te staren en dacht, ‘ik zou hen ook nog een leuke opdracht willen geven, idealiter iets wat ik met plezier verbeter.’ En plots schiet me te binnen wat ik al jaren doe. Een ideale opdracht om je leerling te leren kennen, ook ideaal om hem te beoordelen. Ik heb het dan over de anekdote, het klein, waargebeurd en grappig verhaal.

Al vrij snel was ik erachter gekomen dat mijn leerlingen over hun prille leven niet zoveel bijzonders te melden hebben. Toen ben ik ertoe overgegaan hen hun ouders te laten interviewen op zoek naar zo’n verhaaltje. Maar dan kreeg ik vaak een relaas terug over de eerste kinderjaren van die leerling. En te vaak las ik: ‘ik was een peuter en op een dag was ik plots verdwenen, mijn ouders zochten me overal maar konden me nergens meer vinden. Na een paar uur bleek ik in slaap gevallen in de kast onder het aanrecht.’

Geeuw.

Dus bouwde ik de volgende clause in. U interviewt uw vader of uw moeder. U vraagt hen naar een klein grappig verhaal over hún jeugd, van voor de tijd dat jullie geboren waren. ‘Uit de tijd,’ en dan lach ik plagerig, ‘dat jullie ouders nog gelukkig waren.’ En dan bekijken ze je met grote ogen en dan zwijg ik. En dan zie je plots hoe achter die ogen zich een wereld opent.

En de teksten die ik terugkrijg? Dat A4-tje met 200 à 250 woorden? Heel vaak tovert het een glimlach op mijn gezicht en af en toe moet ik luidop lachen. Heel vaak ook zijn de verhaaltjes nieuw voor de leerling zelf.

Toen ik afgelopen vrijdag met ‘mijn klas’ bij wijze van teambuilding naar Buitenland fietste, kwam ik als laatste bij het bootje aan dat ons naar de andere kant van de Rupel zou brengen en ik zag van ver een vrouw naar mij lachen. Toen ik dichterbij kwam vroeg ik of haar kende.

‘U geeft onze zoon Nederlands,’ zei die dame en ze bleef lachen.

‘Hij kwam met uw opdracht thuis’.

Ik keek haar vragend aan.

‘Van de tijd toen wij nog gelukkig waren’.

Haar lach en hele lichaam gaven blijk van algemene tevredenheid.

Wij praatten wat en lachten verder, zij, gelukkig omdat ze op onze school een heel goede ontvangst had gevonden; ik omdat ik me gewaardeerd voelde, niet alleen als debutant, maar ook als oude rot.

Mongoolse slaapliedjes

Een paar nachten al hoor ik door mijn openstaand slaapkamerraam mysterieuze gezangen, duidelijk slaapliedjes want op de achtergrond huilt een baby. Ik stel me voor dat die gezangen Mongools zijn.

Het zingen komt van een man en het is mooi noch toonvast maar bijzonder intrigerend en ook heel geruststellend, als een langgerekt troostend anachronisme. Erdoorheen huilt die baby dan, luid. Ik ben nog nooit opgestaan om te kijken waar het zingen en huilen precies vandaan komt.

Afgelopen maand bereidde ik de winter voor. Ik volgde op drie academies proefflessen: ik sprak een actrice via wie ik vier extra lessen op een andere school kon krijgen; ik deed ademhalingsoefeningen met medeleerlingen en improvisaties met een dame die bij een Vlaams museum werkt; ik liet mijn lichaam bewegen op het ritme van andere lichamen, beeldde uit hoe ik in een schilderij stond en welke rol ik daar zo'n driehonderd jaar geleden speelde; ik las voor en deed alsof ik boos, verdrietig en jaloeers was; ik liet échte en ingebeelde pluimpjes in de lucht dansen, en kroop in de huid van een oude Rubensvrouw.

Ik liet mijn keuze vallen op een Antwerpse academie en ga ontdekken of de verteller van voor de klas ook buiten die klas een verhaal heeft.

Ik voerde conversaties met blaaskaken, begon aan een recensie van het boek 'Nieuw België', plande een interview met de schrijver ervan en zag drie tentoonstellingen.

Ik dacht na over mijn toekomst, over de tien jaar werkend leven die mij nog resten eer ik met pensioen ga. Pensioen. Wat een vreselijke gedachte. Eens ik gepensioneerd ben en niet meer afhankelijk, zou ik in principe volledig vrij moeten zijn, me niet meer door bochten hoeven te wringen; maar ik vrees het omgekeerde: dat ik even ongebonden als irrelevant zal zijn.

Ik voelde de blikken van jongeren nadat ik hen vertelde dat ik van Luik naar de Middellandse Zee fietste, dat ik musea bezocht, dat ik een acteursopleiding ga volgen, dat ik de afgelopen jaren 65 Simenon'kes las, dat ik fotografie en filosofie deed. Dan volgt vaak die dodelijke opmerking '... ohh u doet toch nog veel'. Dat fatale 'nog veel' dat impliceert dat je oud bent en dat je verondersteld wordt om op je kont te gaan zitten en tv te kijken.

De week ervoor hing er een ander karretje aan mijn gedachtentrein: de gemiddelde Belgische man wordt 80,8 dus ik heb nog maar 24 jaar te leven. Ik besloot meteen dat ik in de paasvakantie naar de Himalaya 's wil vliegen, want ik heb de Mount Everest nog nooit gezien. Misschien wordt het de grote vakantie.

Gisteren kom ik thuis en ik zie aan de fietsengarage de mannen staan die de reden zijn dat ik denk dat ik Mongoolse slaapliedjes hoor. Ik spreek een rokende man aan en vertel hem over die gezangen. Hij vraagt op welke etage ik woon. Een andere man roept vanuit zijn auto: 'dat ben ik die zo zingt, dat zijn liefdesliedjes.' Ik roep terug alsof ik in de klas sta: 'u lacht met mij, dat vind ik vervelend'. Ik neem afscheid, pak mijn spullen en loop de straat in.

Er zijn zo van die dagen dat ik in de Mongoolse steppe wil zijn, omringd door het niets, ofwel luisterend naar een weinig toonvaste vader die mij in slaap wiegt of omgekeerd, zingend voor mijn huilende baby die, geplaagd door ik weet niet welke kinderdemon, de slaap niet kan vatten.

De tram

De tram draait knarsend de hoek om. Het is een bolle! Zo noem ik die oude modellen: bolle trams. Ik stop en probeer er een filmpje van te maken maar dat mislukt; het wordt een foto van een bolle tram die de Wolstraat indraait.

Het is zaterdag en als een 56-jarig veulen fiets ik door de stad. Ik heb X., Y. Z. en A. gestuurd met het verzoek mij om 13 uur te vergezellen naar de nieuwe 'Eurasië' tentoonstelling in het M HKA. Y. hapt als eerste toe, A. moet werken en ik spreek later op de dag met Z. af. Met X. maak ik meteen een afspraak voor de volgende dag.

Het thema van afgelopen week was sympathie.

Maandagochtend, op de fiets, ik neem een filmpje op dat begint met de volgende woorden:

'Het probleem van de Nederlanders en de Belgen laat zich als volgt samenvatten: Nederlanders vinden Belgen sympathiek, maar hebben er geen respect voor. Belgen respecteren de Nederlanders maar hebben er geen sympathie voor.'

Dinsdagnamiddag loop ik de directeur van een bekend Antwerps theaterbedrijf op het Zuid tegen het lijf.

Op zijn stoep staat een pedestaal: 'Gratis mee te nemen'. Ik stop en bekijk dat ding en dan zie ik hem. Hij zegt dat hij er in december mee ophoudt. Ik informeer of hij een feest geeft.

Hij zegt 'nee ik heb er geen zin in.'

Ik zeg 'jammer, je gaat de vele vrienden die je doorheen de jaren maakte teleurstellen.' 'Vrienden?' grijnst hij. Hij zegt dat hij meer vijanden dan vrienden heeft gemaakt tijdens het runnen van zijn huis. Dat als je theatermakers programmeert, je hun beste vriend bent, maar als je hen niet meer goed vindt, die sympathie plots als sneeuw voor de zon verdwijnt.

Hij vraagt of ik nog veel schrijf. Ik zeg dat ik een story-telling opleiding volg, dat ik een voorstelling aan het maken ben. Hij lacht: 'Dan ben je een jonge theatermaker. Dat is mijn specialiteit, jonge theatermakers.'

Wij nemen afscheid. Ik ben op weg naar een wortelkanaalbehandeling.

Vrijdagavond. Een collega-vriend verjaart en geeft een feestje bij hem thuis. Bij de innige omhelzing tijdens het afscheid, zegt de jarige: 'Twee jaar geleden was jij echt onuitstaanbaar.'

Ik weet wat hij bedoelt, het was de periode van mijn politieke bewustwording. Ik moest toen een aantal zaken op een rijtje krijgen en deed dat luidop. Dat leverde mij heel weinig sympathie en de sympathie die ik wel kreeg, kwam van de ‘verkeerde mensen’.

Daarom heb ik mij sinds januari tot doel gesteld – besef ik dat nu pas, was dat geen plan? – harten te veroveren in plaats van intellectuele duellen te beslechten.

Zaterdagochtend. Ik drink koffie in de Normo en lees er de kranten. Als ik op het punt sta te vertrekken en ik even later die tram zal fotograferen, word ik gewenkt door een jonge universiteitsmedewerker.

Wij maken een praatje over de opleiding filosofie, zijn doctoraat, mijn masterthesis, Hockney, humor in de kunst en zijn mooie lange rosblonde haren waardoor ik hem niet op het eerste gezicht herkende. Opeens vraagt hij of ik al een nieuwe apotheker gevonden heb. Ik val uit de lucht maar dan daagt het, oh ja, ik schreef over apotheker Maus, hij las dat. Waarop hij met de grootste hartelijkheid zegt dat hij mij heel graag leest.

Ik vertrek ontroerd, ik zie die tram nu, ik maak die foto.

Die bolle tram katapulteert mij naar veertig jaar geleden, naar oude kartonnen tramkaarten van acht beurten waar telkens een hoek afgeknipt werd (ik hoor dat klappen van die knipmachine nog); naar macadammen fietspaden waarlangs je de Leien afhobbelde; naar de tijd dat ik als immigrant, als nieuwkomer, toekwam hier in Antwerpen.

Ik kan niet zeggen dat Antwerpen mij met open armen ontving, daar zijn de Antwerpenaren te arrogant voor en lachen ze te graag met niet-Antwerpenaren. Te hunner verdediging: ik vermoed dat die dynamiek overal speelt want als een groep je automatisch met open armen ontvangt als was je een van de hennen, dan was dat geen groep in de eerste plaats. Elke inclusie veronderstelt immers een exclusie.

Sjjijt Jan-Willem, zwijg, dit is het jaar van het harten veroveren, geen intellectuele spelletjes noch duelletjes nu ☺.

De tram verdwijnt uit mijn gezichtsveld.

De cover van de Playboy

Ik was wat moe deze week en beging twee ADHD-flaters waarvan ik er inmiddels een kon rechtzetten, een andere zet ik vanmiddag recht.

Ik ging naar 'De sprekende ezels' en slaagde erin ondanks het door de jaren heen steeds groter wordende ongeduld, twee uur te blijven zitten. Je zou denken dat dat alles te maken heeft met het feit dat ik mij daar volgende maand van een plaats op het podium wenste te verzekeren maar dat is maar half waar want de optredens waren goed.

Elckerlijc werd 'gebruikerlyck'; de woorden van Nolens klonken; ik hoorde 'man denkt an nichts', 'man findet alles so banal' (Duits is zo mooi); ik werd door een eeuwige nieuwkomer behekst, lastiggevallen en verwonderd; en kwam aan de weet dat 'aardvark graag kwark at'.

Maar dat is niet wat ik wilde vertellen jongens en meisjes want kijk eens wat er op het bord staat. Lees eens voor.

'Begrijpen, vatten en onthouden.'

Schrijf op welk lichaamsdeel daar aan de grondslag van ligt. Waarop steunt deze metafoor?

Metafoor?

Ja, het overdragen van betekenis van het ene kennisdomein naar het andere.

Een metafoor is zeggen: 'jij bent een roos' en daarmee bedoelen 'jij bent mooi.'

Een metafoor is zeggen: 'jij bent een beer' en daarmee bedoelen 'jij bent sterk.'

Dus als roos voor schoonheid staat en beer voor kracht, welk stuk van de wereld ligt aan de grondslag van 'begrijpen, vatten en onthouden.'?

De hersenen, zegt u?

Nee, de hersenen zijn het niet. De hersenen, de cognitieve capaciteiten, zijn het deel dat gepresenteerd wordt. Wat ik wil weten is hoe deze metafoor tot stand kwam.

Waarmee kan ik 'grijpen'? Waarmee kan ik 'vatten'? Waarmee kan ik 'houden'?

[Ik strek en plooi mijn vingers, bal mijn vuist]

De hand?, zegt u.

Juist! Mooi! Juist!. De hand!

De hand, dat elementaire vijfvingerige lichaamsdeel waarmee de mens de taal uitvond. Alle taal begint immers met wijzen. Daarom dat katten en honden niet slim zijn, een kat kan niet eens wijzen welk blik Whiskas het wenst.

De hand.

Met dát vijfvingerige lichaamsdeel maken wij de woorden ‘begrijpen, vatten en onthouden’. Die woorden verbeelden onze cognitieve capaciteiten.

Hoor ik u nu zeggen: ‘Hoe bedoelt u precies, ik kan er zo gauw niet de vinger op leggen?’

Vinger!

U kan er de ‘vinger’ niet opleggen?

Mooi, de vinger, ook een stuk van de hand.

U kwam net het volgende aan de weet, geheel op eigen kracht:

Er IS geen onderscheid tussen letterlijk en figuurlijk taalgebruik. Nieuwe stijlfiguren verslijten en worden in taal ingebakken clichés. De holbewoner, eens hij namen aan alle tastbare zaken gegeven had, moest weer bij de tastbare zaken te rade gaan om de abstracte begrippen te benoemen. Hij kon daarvoor alleen maar aankloppen bij zijn eigen lichaam en bij de wereld rondom hem.

Taal IS metafoor.

Heb ik u al eens verteld dat ik op de cover van de Playboy stond?

[Ik gooi een ‘Playboy’ op de grond en ga erop staan]

Begrijpt u het nu?

Vat u het?

Zal u het onthouden?

Ja?

Goed zo!

Een stapel Simenons

Ik zit op het terras van de Witzli Poetzli en schrijf herinneringen op, hoe ik afgelopen week getroffen werd door de stilzwijgende verstandhouding tussen moeders en hun tienerdochters.

Op dat moment loopt er weer een moeder-dochterpaar voorbij, het tederste en het mooiste dat ik tot dan toe zag. Ze wekken een vage jaloezie in me op. Het meisje praat tegen haar moeder, de moeder luistert met liefdevolle verveling, met aanwezige afwezigheid.

Mijn jaloezie situeert zich op twee fronten. Het is inmiddels bijna tien jaar geleden dat ik tienerdochters had en alles wat nog maar naar jeugd ruikt, wekt een zekere afgunst in me op. Ten tweede stel ik mij voor dat de relatie tussen moeders en dochters inniger is dan die tussen vaders en dochters.

Ik stop mijn schrift weg en sta op. Er hangt regen in de lucht. Ik kruis nog een moeder met dochter, dit keer hand in hand, op de Melkmarkt. Ik stop, spreek hen aan, vraag of ik hun foto mag nemen, zeg waarvoor het dient. Ze kijken elkaar aan. De moeder lacht, gecharmeerd. De dochter – wantrouwig – zegt ‘nou, voor mij hoeft het niet zo, hoor.’

Ik fiets door Den Botaniek, neem er een vlogje op en rijd er langs de andere kant weer uit. Het is beginnen miezeren. Op de Leopoldplaats ga ik zitten op een bank waar ik tijdens de lockdown ook wel eens zat. Ik neem mijn schriftje terug uit mijn tas.

‘Ben ik eenzaam?’, schrijf ik op. ‘Ik weet het niet. Mijn maag is vol, op de grond liggen mooie gele herfstacciaciabloedjes ... ik ben altijd al eenzaam geweest en ooit had ik daar meer last van.’

Lang blijf ik niet zitten en als ik in mijn straat kom, zie ik een kapperszaak die me al eerder was opgevallen. Ik ga binnen. Joden. ‘Hoeveel?’, vraag ik. ‘17 euro.’ Ik heb zin om aangeraakt te worden. Gekapt. Hij doet dat goed. Ik sluit mijn ogen en verdwijn twintig minuten in een andere wereld.

Als ik thuiskom zie ik dat de grond bedekt is met boeken. De stapel Simenons die zich langzaam langs de muur een weg naar het plafond aan het banen was, is omgevallen.

Ik hang mijn jas aan de kapstok, doe mijn schoenen uit en laat een bad vollopen.

Ik buk me, raap de gevallen Simenons op en laat die levens door mijn vingers glijden: de man met het hondje die een moord beging, zijn tijd uitzat, contactverbod kreeg en uiteindelijk

overreden wordt door een bus; de clochard die een dikke portefeuille vindt; de mysticus die zijn moeder en geliefde vermoordt; de zeeman die ten onrechte van moord beschuldigd wordt; de jonge vrouw die na een mislukte abortus langzaam naar de dood afglijdt, haar onnozele vent die dat allemaal laat gebeuren; het kleine jongetje dat zich nog haarscherp de klopjacht op een anarchist herinnert; de zuipende steracteur die in een delirium voor een tribunaal verschijnt net voor hij sterft; de joviale maar ongeneeslijk zieke drinker die zich van het leven berooft terwijl hij doet of het een ongeluk is; de prostituee die een onaantrekkelijke, zorgzame man huwt en zelfmoord pleegt in de kamer waar ze eenmaal per week in het geheim een zeer rijke man ontmoet.

Ik stapel de levens terug op, leg de boeken op hun plaats. De meter Simenons is hersteld.

Ik kleeft me uit en ga in bad.

Roze

De levenslust had blozende wangen deze week, de melancholie heeft mij uit haar lelijke klauwen gelost. Al sjans. Ik voelde me weer het beminnelijk boefje dat ik vanbinnen altijd blijf. Een beetje krabben en die kern komt tevoorschijn. De slierten zwaarmoedigheid losten op in het zonlicht van woensdag, donderdag en vrijdag; de regen die de herfstvakantie haast gelijktijdig met de vrijdagavondbel inleidde, bleek geen voorbode van de doelloze leegte die afgelopen weekend geplaagd had. Mooi.

Vanaf vrijdag was alles roze. Letterlijk. Toen ik er donderdag aan herinnerd werd dat het vrijdag feest van Lisa was, en dat de kledingvoorschriften roze zeiden, besloot ik voor een keer dat soort voorschriften niet te negeren.

Ik dus naar een tweedehandswinkel hier in de buurt, een zaak met alleen sjieke kleren. Ik loop er binnen en vraag naar een roze broek. De eigenaar -- een vrouw -- loopt kordaat naar een rek en haalt er direct zo'n broek uit. Zo'n Knokse broek. Knokke is de badstad waar mannen de laatste twintig à dertig jaren rondlopen in snoepkleurige kleren.

Een broek in mijn hand. Roze. Ik denk bij mezelf, te groot. Een medewerkster zegt: 'uw maat.' Ze heeft gelijk. Past perfect. Ik wil direct de volgende dag al volledig in het roze naar mijn werk. Roze pet, roze hemd, roze sokken, roze das, dat heb ik allemaal al in mijn kast hangen. Ik heb alles in huis om 's anderendaags volledig in het roze voor de klasrij te verschijnen.

Een ding houdt me tegen. Ik heb die vrijdagnamiddag nog een oudercontact. Met hoeveel plezier ik ook in elke klas zou uitleggen waarom ik roze draag – ik zou het over Lisa hebben, de dochter van een van mijn beste vrienden en ook de beste vriendin van mijn dochter; maar ook over hoe ik het doe om de homo's te steunen, dat ik hou van homo's, dat homo's de ziel van Europa zijn – toch kan ik het niet opbrengen om de moeder van een jongen volledig in het roze te ontvangen.

Jammer. De school houdt dat van mij tegoed. Persoonlijk hield ik vooral van het 'ton-sur-ton' effect van mijn roze das op mijn roze hemd.

Lisa's feest was liefelijk, zacht en warm. In Bar Rodin, in het oude Hotel Arnould du Bois de Vroylande in de Antwerpse Lange Nieuwstraat, een gebouw dat 16de en 17de-eeuwse roots

heeft, maar dat de meeste Antwerpenaren kennen als het gebouw waar De Dams zaten, een katholieke school.

Wij dansten voor Lisa, maar vooral voor onszelf, de overgeblevenen. Het zou maar een halve waarheid zijn als ik zeg dat ik me gelukkig prijs dat de mijnen nog allemaal leven, want Lisa was ook een beetje van mij en zeker een beetje van ons. Slechts een klein beetje van mij maar toch redelijk veel van ons.

Lisa kon er niet bij zijn maar ze was er eens te meer. Als je woorden als 'niet', 'nooit' en 'nimmer' uitsprekt, besef dan dat ze eigenlijk hetzelfde betekenen als 'wel', 'altijd', en 'immer'.

Deze is voor jou Lisa.

God bid voor ons

Er was regen voorspeld en regen kregen we.

Een dierbare vriendin stierf woensdagnacht. Het was een aangekondigde dood die toch te snel en onverwacht kwam.

Jij overleed en met jou stierf – zoals dat gaat – ook een stuk van mij en een deel van ons. Het ‘wij’ werd helaas weer wat kleiner.

Ik hoorde dat je niet alleen gestorven bent en dat stelde me gerust, want alleen sterven lijkt me het ergste wat er is.

Wij ontmoetten elkaar via mijn broer, je werd mijn schoonzuster en bij wijze van kennismaking gingen we met z'n drieën naar de western ‘Unforgiven’. Dat was in 1992. Later zouden we samen Nocito ontdekken op een psychonautische trip door de Pyreneeën, ik blijf daar komen, nu dertig jaar later.

Ik zag u graag. Ik zal u missen. Je was familie, het soort familie dat een mens zelf kiest. Je had een zekere stuursheid die sommige mensen afschrikte, maar eigenlijk was je heel warm.

Je hield van kinderen en je had een heel natuurlijke manier om hen op hun gemak te stellen, hen op je schoot te nemen en de jouwe te maken. De mijne waren gek op je. Toen ik scheidde, zagen we je veel en werd je nog meer tante. Je was bijzonder gastvrij. Je woonde heel fijn. Wij waren er kind aan huis. Je kookte heel lekker, je had een uitstekende smaak, mijn kinderen deden niet liever dan in je 'klerenkot' te grasduinen.

Je zei ‘n’importe’ als je verontwaardigd was. Dat ‘n’importe’ sloeg op meer dan ‘het kan me niet schelen’, het betekende ook, ‘het doet er allemaal niet toe’. Je zei vaak wijze dingen, de ene keer het ene, de volgende keer het omgekeerde, allebei even wijs. Je toonde er op jouw manier mee aan dat het allemaal niet zoveel uitmaakt.

Ik zocht op mijn harde schijf naar een foto die paste bij dit afscheid. Een foto van de twee kleine Botero's die je me ooit cadeau deed? Mijn polaroidportret dat tussen dat van al je vrienden aan je liftkoker hing? De foto van het knokenhuis van Marville waarop het bordje staat ‘nous avons été comme vous/ Vous serez comme nous/ Priez Dieu pour nous’ (wij zijn zoals u geweest / U zal worden zoals ons / God bid voor ons)?

Nee. Het werd een foto van een beregend Bonapartedok.

Maar ik bleef denken aan de biddende God in dat knokenhuis op het kerkhof van Marville.

Tegelijkertijd dacht ik aan het verhaal van de atoomfysicus Niels Bohr die op een dag in zijn vakantiehuisje bezoek kreeg van een journalist. Boven de deur van dat berghutje merkte die een hoefijzer als gelukbrenger op, en hij vroeg:

‘Meneer Bohr, u gaat me toch niet vertellen dat u daarin gelooft?’

‘Nee, natuurlijk niet’, antwoordde Bohr, ‘natuurlijk geloof ik daar niet in. Maar ik heb me laten vertellen dat het ook werkt als je er niet in gelooft.’

[Pauze]

J, jij was zoals ik.

Ik zal worden zoals jij.

God bid voor mij.

God bid voor ons.

Bestormingstraat nummer 5

Ik beklom deze week twee keer het podium en ik ben niet ontevreden over wat ik daar deed. Ik moest dat wel doen. Ik kon het niet niet doen.

Ik noemde het een 'Kleine vertelling over het iets en het niets' en het duurde acht minuten. Ik begon met mes van Lichtenberg (zonder lemmeret noch handvat), schakelde over op de schepping der levende wezens door de warhoofdige Epimetheus die de mens ongevederd, ongeschoeid en onbewapend de wereld instuurde en sloot af door dat mes van Lichtenberg te herstellen.

Ik tekende een bergje op mijn hand en liet daar een god op plaatsnemen en voor mij was dat een revelatie.

Ik was de 'homo narrans', de 'homo fabulans' en ik testte verbeeldingskracht en voorstellingsvermogen.

Ik vertel graag.

1988. Ik zit in het leger in Duitsland en ik ben op manoeuvre, wij logeren in een Duitse kazerne, niet die waar ik gelegerd ben. Ik lees de krant. Ik draag zo'n belachelijk groen uniform. Ik heb dan al mijn eerste grijze haren. Ik toon mij in dat leger over het algemeen recalcitrant en balorig, ik zit daar met een onwaarschijnlijke tegenzin.

Maar dat is het verhaal niet.

De krant moet de Gazet van Antwerpen geweest zijn en ergens in de marge, in zo'n klein artikeltje – u weet wel, een 'fait divers' zoals de Fransen zeggen – staat dat een appartement uitbrandde in de Bestormingstraat nummer 5. Er staat ook dat Stéphane Bouvet met brandwonden naar het ziekenhuis gebracht is.

Ik verstijf. Bestormingstraat nummer 5, dat is mijn appartement. Stéphane Bouvet, dat is mijn vriend. Mijn appartement brandde af!

Ik sta op en loop naar zo'n commandant of korporaal of weet ik veel, ik heb altijd consequent geweigerd om al die rangen te kennen, ik toon hem dat artikel en zeg: 'ik moet naar huis, mijn appartement is afgebrand!'

– 'Als het dringend was geweest, dan hadden ze je wel gebeld, zeker?'

– ‘Ze kunnen mij hier niet bellen, ik zit niet in mijn kazerne.’

Zoals ik zei, dit is 1988, er is nog geen email, er zijn nog geen Gsm's, niemand kan mij verwittigen, niemand weet überhaupt hoe mij te bereiken in Duitsland.

– ‘U mag niet weg.’

Ik ontplof bijna maar ik moet blijven tot vrijdag, dan kan ik weer met zo'n beroepsmilitair meerijden naar Antwerpen.

Direct naar dat appartement. Ik heb nog ergens een foto van achter gasbuizen geklemde tandenborstels met grijszwarte rookwaterschadesporen op witte tegels.

Het is ook de avond dat de vrouw waar ik tijdens de zomer verliefd op werd, terugkeert van een half jaar Taiwan. Hebben wij dan al telefonisch afgesproken dat wij zullen trouwen om samen naar China te kunnen vertrekken, of was dat enkele weken later? Zonder huwelijk kunnen wij namelijk niet op dezelfde kamer slapen. Ik ken haar dan eigenlijk nauwelijks. Wij zullen elkaar beter leren kennen in China.

Maar eerst moet ik nog een paar maanden dat fucking leger in.

Wordt vervolgd.

Foto: Van Dale (1984) met blussporen.

Potverproep!

– Potverproep!

– Merdre!

– Shitr!

– Verdrek!

– Schreisse!

– Kakadju!

Dat roept die dikbuik tegen u.

Wil hij u beledigen?

Ik denk het niet.

Misschien wil hij u oproepen tot zelfrelativering.

– Neem uzelf niet zo ernstig!

Elon Musk is de rijkste man ter wereld. Ik ben helemaal niet rijk. Toch zijn wij allebei losers. Hij is een rijke loser, ik een arme.

Dat lijkt dat dikke mannetje te willen zeggen. Dat mannetje, die dikbuik, werd geboren in 1896 en hij heet Koning Ubu.

Hij is verre familie – of moet ik zeggen geestverwant – van de Turk Diogenes die 22 eeuwen eerder naar Athene afzakte, het intellectuele centrum van de wereld.

In Athene kreeg de Griekse krijgshoofd en wereldleider Alexander lucht van hem.

Diogenes woonde inmiddels op het marktplein in een ton. Ook hij was ooit rijk en machtig geweest, maar hij had al zijn rijkdommen weggeschonken en leefde als een hond op dat marktplein in die ton. Hij deed alles in het zicht van anderen, zelfs masturberen. ‘Handwerk’ staat er in het originele boek.

Een onbeschaamde vlerk dus.

Op een dag komt die grote Alexander bij hem op bezoek, in de wolken dat hij eindelijk de grote filosoof ontmoeten kan.

– Oh oh Diogenes, wat ben ik blij dat ik u mag leren kennen. Ik ben de rijkste en machtigste man op aarde, u mag mij werkelijk alles vragen wat u maar wenst.

Diogenes lag voor zijn ton te zonnen en keek op.

– Alles?

– Ja alles.

– Wel, kan je alsjeblieft een beetje opzij gaan, je staat in mijn zon.

Alexander, verbouwereerd, ging opzij.

Hij wilde het gesprek weer verderzetten en terwijl hij de woorden die volgen uitsprak wist hij al dat hij zich weer belachelijk ging maken.

– Mocht ik Alexander niet zijn, ik zou graag Diogenes willen zijn.

– Hoe vreemd, Alexander! Als ik Diogenes niet was, ik zou nog steeds Diogenes willen zijn.

Waarop de vraag zou kunnen volgen:

– Jan-Willem Geerinck, zoudt gij liever Elon Musk zijn?

– Nee dank u.

Zolang ik twee keer per dag op restaurant kan gaan, hoef ik geen fortuinen. Verder 'weet' ik liever dan dat ik 'heb'.

Zo kocht ik onlangs 'De kritiek van de cynische rede' (1983) en las daar eindelijk voor het eerst die onvergetelijke passage over de aars die verklaart waarom Hillary Clinton de verkiezingen verloor en Trump ze won:

'De aars lijkt ertoe veroordeeld in het donker te leven, hij is de clochard onder de lichaamsdelen. Dit is echt de idioot van de familie. Het zou echter een wonder zijn wanneer dit zwarte schaap van het lichaam geen eigen mening had over alles wat zich in de hogere regionen afspeelt, zoals de gedeklasseerden vaak het nuchterst denken over de mensen in hogere groepen.'

Zolang ik maar met alles en iedereen kan blijven lachen, in de eerste plaats met mezelf, is het goed. Disrespect. De draak steken met. Oneerbied. Belachelijk maken. Minachting. Schaamteloosheid.

Dat zijn mijn basiswaarden.

En ik herhaal, in de eerste plaats met mezelf.

En ook gij moogt lachen met mij want ik weet mij eeuwig getroost door de woorden van Philip K. Dick:

– Ik ben niet veel maar ik ben alles wat ik heb.

Alleen de kou bleef

Vrouwen die 's ochtends aan de voordeur afscheid van hun kinderen nemen, op blote voeten met pyjamabroek aan, ik vind dat ongelofelijk sexy. Ik zie dan nog die bedwarmte helemaal in dat lijf zitten; ik voel de gemakkelijke bereikbaarheid van heel die naaktheid; en de welwillendheid jegens hun kroost, ontroert me.

Dat denk ik als ik 's ochtends vroeg door suburbia fiets op weg naar mijn werk, ik geef toe, vandaag nog monomaniakaler dan anders, zelfs een beetje bezeten zou je kunnen zeggen.

Ook ik ben dan nog helemaal doordrongen van mijn eigen nestwarmte, ook ik kom pas uit bed.

Ik zie overal vrouwen van hun kinderen afscheid nemen: met pantoffels, zonder pantoffels, met van die hele korte sokjes of op blote voeten. Ik zie pyjamabroeken en nachtoppenen, zelfs krulspelden. Er valt nergens een man te bespeuren, die zijn vast allemaal al naar hun werk, of ze fietsen door andere wijken waar ook zij weer fantaseren over warme vrouwenlijven, alle lijven welkom als het maar hun eigen lijf niet is.

Wie was het alweer die zei dat vrouwen vies zijn van alle mannen, behalve de hunne en mannen gek op alle vrouwen, behalve hun eigen vrouw? Oh wrede wereld, dat waart gijzelf J.-W.

Ik fiets verder, doelloos nu, in cirkels. Ik herken een deur waar net nog een vrouw heel innig van haar kinderen afscheid nam, en ik herinner me die vrouw, niet bijzonder knap maar magnetisch aantrekkelijk.

Ik stop, parkeer mijn fiets en bel aan. Het duurt even voor ze opendoet. Vast achterin aan het swifferen, denk ik, of de kattenbak aan het leegmaken, dat kan ook. Prozaïsche gedachten die helaas de hond in mij niet tot bedaren kunnen brengen.

Eindelijk doet ze open. Het is de vrouw met de krulspelden. Ik vertel haar mijn fantasie over vrouwen die 's ochtends volledig gehuld in nestwarmte afscheid van hun kinderen nemen.

Ze zegt: 'ik ben blind maar u heeft een mooie stem, komt u maar binnen.'

Ik zeg haar dat ik wel verwacht van haar nestwarmte te kunnen genieten en ze herhaalt: 'u heeft een mooie stem, komt u maar binnen.' Als ik de woonkamer betreed, begint de zon plots te schijnen en de planten in haar tuin komen terug in weelderige bloei, alsof de zomer

herbegint. De vrouw doet haar krulspelden uit en wondermooie blonde haren komen tevoorschijn. Ze zegt nogmaals hoe mooi ze mijn stem vindt.

We besluiten onze tijd te nemen. ‘De kinderen komen pas terug om zes uur,’ zegt ze.

We praten en praten en praten, maar hoe meer we praten, hoe minder we elkaar lijken te begrijpen. De oorspronkelijke aantrekkingskracht – zij voor mijn stem en ik voor haar warmte en later voor haar blonde lokken – smelt als sneeuw voor de zon.

Er vallen stiltes.

Ook de zon verdwijnt en de planten in de tuin verdorren opnieuw.

Een uur later nemen we afscheid met een smoesje. Het is duidelijk dat we elkaar nooit meer zullen zien.

Er gebeurde niets en alle nestwarmte verdween. Alleen de kou bleef.

De mens is een huisdier

De mens is een huisdier. Wij zijn de koning der huisdieren. En van alle dieren, lijdt de mens het meest aan vroeggeboortelijkheid, dat wil zeggen, dat het mensendier bij geboorte helemaal niks kan. De menselijke vrucht toont een extreme onrijpheid. Vandaar dat onze behoefte aan nestzekerheid zo groot is.

Nesten, dames en heren, symboliseren vertrouwen in de wereld en net als over nieuws kan je over nesten zeggen dat, als ze je niet bevallen, je dan maar op stap moet gaan en er een nieuw moet maken.

Dat was precies wat ik aan het doen was toen ik in de lente van 1988, 's avonds laat in een protserig-zakelijke hotellobby in Shenzen, China zat, op een boogscheut van Hong Kong.

Ik was amper 23, een kind eigenlijk, en toch al getrouwd, onderweg naar mijn verse bruid in Shanghai, zo'n duizendvijfhonderd kilometer noordwaarts.

Ik was dus op weg naar mijn nest.

Op die leeftijd kan je zeggen dat nesten niet méér behoeven te zijn dan een vrouwenlijf dat naar u verlangt. Dat in dat lijf een geest zit die u graag ziet, spreekt voor zich, wat dat 'graag zien' ook moge betekenen.

Maar ik zit dus in die lobby in Shenzen, al drie dagen te laat op afspraak.

Mijn vrouw in Shanghai zit op me te wachten en kent de dag dat ik zou vertrekken, kent het moment dat ik in Hong Kong land. Vanuit Hong Kong zou ik een tweede vlucht naar Shanghai nemen en daar zouden wij in elkaars armen herenigd zijn. Ons bed daar zou ons nest worden voor een jaar.

Mijn vliegtuig had in Amsterdam een nacht vertraging en twee nachten in Sri Lanka, we bevinden ons dus op dag vier en er is noch e-mail noch GSM om iemand te verwittigen dat er geen vluchten meer naar Shanghai zijn. Het is nacht, ik ben te gierig om een hotelkamer te boeken en ik zit in die lobby. Een vrouw spreekt me aan. Ik ben me er op bedacht dat ze een hoer zou kunnen zijn. Ze is misschien dertig, ze is mooi, ze neemt me mee naar haar appartement, ik krijg een kamer, haar man is er ook, ze is geen hoer, ze heeft zich gewoon over mij ontfermd.

De volgende dag zet het paar mij op de trein naar Canton, honderdvijftig kilometer in de juiste richting. Daar sta ik wat met mijn armen te wapperen bij een taxi, ik wil naar het vliegveld. Dat lukt. Diezelfde avond nog kom ik aan in Shanghai aan de universiteit die ik nu nog fonetisch kan spellen: foedantasjwei.

Mijn vrouw is die hele tijd op haar kamer gebleven want ze is bang dat ze er niet zal zijn als ik aankom. Maar nog banger is zij – wij kennen elkaar immers amper – dat ik niet zal komen opdagen en dat haar nest leeg zal blijven.

Niet dus, want haar nest was meer dan tien jaar mijn nest en wij zouden elkaar daar, als niet zo eenzame trekvogels negenduizend kilometer van huis, beter leren kennen.

Geniet van uw symptoom (trigger warning: kryptadia)

—Hoe was je dag?

K. kwam de kamer binnen. S. zat aan zijn bureau de krant te lezen. De kamermuren waren bekleed met donker behang. Zware, ernstige boeken omringden de kamer.

K. kuste S. maar die keek amper op.

—Slecht.

Het klonk als gegrom.

—Vertel.

S. zuchtte.

—Mijn dag was vreselijk. Het regende vanochtend, bij momenten was het sneeuw, ik had mijn muts niet op, mijn wenkbrauwen deden pijn van de sneeuwvlokken die erin bleven plakken.

—Ai.

—Halverwege reed ik een lekke band, midden op een kruispunt.

—Ai.

—Ik kwam daardoor te laat, mijn eerste klant was alweer vertrokken, ik greep dus naast de deal die mijn jaar moest redden.

—Oei.

—Mijn personeel was nog onaangener dan gewoonlijk, het lijkt erop alsof Armande mij bewust aan het boycotten is.

S. stond recht uit zijn stoel met een lichaam dat verslagenheid uitstraalde.

—Ik kreeg bericht dat de verbouwing niet doorgaat. Ik had een hongerdag. Niets lukte. De verwarmingsketel begaf het om drie uur. Ik kon geen vervangfiets krijgen en heb een taxi moeten nemen. Die deed er twee keer zolang over dan de fiets.

—Hmm.

—Ik had dus een kutdag.

—Ik begrijp het. Kan ik iets voor je doen?

—Ja.

—Zeg.

—Ik ben heel g**l. Zou je me kunnen p**pen alsjeblief en het daarna doorslikken?

Stilte.

K. keek peinzend voor zich uit. Ze ergerde zich eraan dat S. niet eerst naar haar dag geïnformeerd had.

—Ik begrijp het, S. Maar mijn dag was ook slecht. Alles mislukte. De leerlingen waren lastig, de patiënten zeurden, er was een tragisch sterfgeval, iemand kreeg een woede-uitbarsting. Het was een vermoeiende en stresserende dag. Bovendien heb ik daarna nog boodschappen gedaan en deed ik afgelopen nacht amper een oog dicht.

S. zweeg.

—Ik ben dus bekaf ... maar weet je wat, schat?

S. keek op. Een sprankel hoop in zijn ogen.

—R*k je af in een glas, zet het in de koelkast en ik zal het morgenochtend opdrinken.

[...]

Het verhaal van S. en K. is een vermeerderde versie van een mop die in het boek 'Žižek's jokes' (2012) staat.

Slavoj Žižek (1949) is een van mijn favoriete filosofen.

Het verhaal van het glas illustreert de traditionele man-vrouw verhouding haarscherp.

De man die al zijn ongenoegen en frustratie wil laten verdwijnen door iets materialistisch, die niet op zoek wil gaan naar de bron noch de oorzaak van zijn agressie en zijn frustratie, een man die denkt dat door klaar te komen hij verlost zal zijn van zijn zwaarmoedigheid en landerigheid.

De vrouw op haar beurt, begrijpend. Allerminst doof voor de verzuchtingen van haar echtgenoot, hoe onredelijk die ook zijn; weliswaar gefrustreerd door zijn gebrek aan empathie maar toch bereid een oplossing te bedenken.

Een oplossing die — naar wij aannemen — de man enkel verder zal doen wegzakken in zijn somberheid.

Waarop Žižek zou antwoorden: Man, vrouw, 'geniet van uw symptoom'.

En een van de symptomen van man-zijn is 'vrouw', en een van de symptomen van vrouw-zijn is 'man'.

Wij zijn elkaars symptoom.

Geniet van uw symptoom.

Twee scènes voor het nageslacht

Voorlaatste column. Twee scènes voor het nageslacht.

Scène 1: 1987

Een ochtend. Ik word wakker en met een suffe kop loop ik naar de keuken om koffie te zetten. Ik doe dat met zo'n Bialetti.

Ik strijk een lucifer af en steek het gasvuur aan. Daarna wapper ik die lucifer uit. Ik zie me nog zo denken, 'hij zal wel uit zijn zeker', en ik gooi die lucifer in de vuilbak.

Ik loop naar de douche van dat kleine appartement in de Bestormingstraat. Terwijl ik douche, wordt het water koud. Ik kom van onder de koude stralen. Nors en nat zie ik in de living de rook uit de keuken komen. Dju! Die lucifer brandde toch nog! Ik probeer een emmer water in de keuken te vullen om een brandende vuilbak te blussen, maar er hangt al teveel rook, dus ik loop naakt door de living terug naar de douche, vul daar een emmer en blus die vuilbak.

De rook had de gasbrander in de keuken gedoofd en het koude water had mij op de brand gewezen. Goed.

Scène 2: 1991

Ik wilde nooit kinderen. Het idee scheen mij volkomen 'alien'. Te gek voor woorden. Ik kan me zelfs niet herinneren dat het onderwerp ooit ter sprake kwam in de enkele weken 'verloving' in dat prille jaar 1988.

Maar daarna begon C. dat onderwerp met regelmaat op tafel te gooien. Ik veegde het telkens weer weg en vergat het daarna altijd opnieuw.

Op een dag, wij zijn aan het wandelen in een stuk Zoniënwoud, een zeer liefelijk en filmisch stuk Zoniënwoud, zo leeft het nu nog in mijn herinnering, ik kan het helaas niet meer terugvinden.

Het onderwerp komt weer ter sprake, deze keer met een grotere stelligheid. Ik probeer het gesprek in de kiem te smoren maar als dat niet lukt, bedenk ik een list om me er vanaf te maken.

Dus ik zeg zo:

— Weet je, als we binnen twee jaar nog samen zijn, vraag het me dan nog eens, en als we nog samen zijn, zeg ik zeker ja. Dan maken we kinderen. Maar het zijn wel jouw kinderen, en ik betaal maar tot ze achttien zijn.

Dat ik daar die lelijke zin aan toevoegde, heeft — besef ik sinds enige jaren — weinig te maken met hardvochtigheid, maar veel met toen onverwerkte jeugdtrauma's die te persoonlijk zijn om hier uit de doeken te doen.

In elk geval, C. stemt toe en de volgende twee jaar hoor ik niets meer over kinderen. Niets. Nada. Noppes. Niente. Ik ben dan ook het onderwerp compleet vergeten.

Tot op een dag, wij zitten in de auto, wij rijden over de Ernest Van Dijckkaai ter hoogte van de Gringo's Cantina en C. zegt:

— Weet je nog die ruzie die we hadden in het Zoniënwoud?

Het duurt maar heel even tot ik weet waarover ze het heeft.

— 'Is dat vandaag ...?'

Ze knikt.

— 'Precies twee jaar geleden.'

Ik:

— 'Oké.'

Op het einde van de maand is C. zwanger van onze eerste dochter.

Huilfilms

Toen huilde ik niet. Dat weet ik zeker.

Wenen kan ik alleen als het om fictie gaat.

Om mijn eigen leven, ween ik niet. En ook haast niet om dat van mijn naasten.

Ik heb er muziek voor nodig en ik zit liefst in het donker van een bioscoopzaal, dat werkt erg goed. Thuis kan ook maar daar is minder primordiale magie, dus toen ik laatst zat te huilen, echte tranen die tot op mijn lippen stroomden, was dat in de bioscoop.

Het was woensdag en ik zat naar een Deense film te kijken over een man die zijn vrouw heeft verloren en alleen achterblijft met zijn dochter.

Drie data-analisten zoeken de man op met de boodschap dat zijn vrouw niet per ongeluk gestorven is, niet in een lomp accident, maar dat het treinongeluk het resultaat is van een sabotage die de bedoeling had een kroongetuige van een proces tegen maffiosi uit te schakelen. De data-analisten willen de vader helpen de schuldige te vinden.

De vader, beroepsmilitair, net terug uit Afghanistan, verliest al bij hun eerste 'bezoek' aan een mogelijke dader zijn koelbloedigheid en vermoordt die vent zonder veel omhaal.

Daarop besluit het viertal de hele bende te vermoorden.

De huilmomenten zitten in de vader/dochter contacten. Er is een even grappige als ontroerende scène waarin de dochter verkeerdelijk gelooft dat haar vader een rouwtherapeut gaat ontvangen.

Dan zit je daar in die zaal te lachen en te huilen op hetzelfde moment. Heerlijk.

De film heet 'Riders of justice' en het is eigenlijk een studie van mannelijkheid, van man-zijn, van vaderschap. Toen ik de zaal verliet, waren mijn tranen amper droog en mijn ogen nog rood.

Maar tóen, zoals ik daarnet zei, toen huilde ik niet.

Ik was elf, twaalf of dertien jaar. Niet ouder. Ik sliep in een blauwe kamer. In een enkel bed. Hetzelfde bed waarin ik fantaseerde over Mona Lisa en over de blote borsten van dat zwarte meisje dat in een bananenrokje in een televisieprogramma rondanste.

Toen mijn vader die nacht een zoveelste keer op mijn moeder sloeg, heb ik, ik herinner me dat nog precies, het hoofdkussen over mijn oren getrokken in een poging het geluid te smoren. Dat lukte niet.

En boven het gestommel en het geschreeuw herhaalde ik in mijn hoofd de volgende woorden, het kan zelfs zijn dat ik ze luidop zei: 'ik heb hier niets mee te maken, ik mag hier dan wel geboren zijn, in dit huis, bij deze ouders, maar ik heb hier helemaal niets mee te maken. Dit is niet mijn verhaal.'

Daar en op die manier ontdubbelde ik mezelf. Ik nam een voornemen afscheid te nemen van mijn kwetsbaarheid. Ik ben nog altijd blij met die beslissing maar ik betaalde er wel een prijs voor. Door dat verlangen naar ongenaakbaarheid sloop een zekere hardheid in mij. Ik was niet meer kwetsbaar, ik was stoer maar een deel van mijn menselijkheid zette ik toen wel tussen haakjes. En ik kon die houding niet altijd een-twee-drie van tussen die haakjes halen. Die bleef daar altijd deels staan.

Maar bij een huilfilm niet dus. Daar laat ik mijn tranen graag de vrije loop.

De deuren sluiten

In 2021 heb ik de luiken van mijn zielenkast geopend.

Het kost me moeite ze weer te sluiten. Toch kan ik u hier niet stukjes lustleven, angst, vreugde, hoogmoed, vertwijfeling, eigenliefde en zelfhaat voor de voeten blijven strooien.

Ik gebruikte facebook waarvoor het niet diende, ik hou van dat soort oneigenlijk gebruik.

De strijd tegen de grote leegte die wij met de term leven aanduiden, een strijd waarin wij maar over twee dingen volkomen content kunnen zijn, namelijk de zekerheid dat eenmaal per week het vuilnis wordt opgehaald; én de doeltreffendheid waarmee met elke duw op de desbetreffende knop, onze uitwerpselen vakkundig en zonder een spoor achter te laten — als het ware magisch — uit het gezichtsveld verdwijnen; die strijd zet ik natuurlijk voort.

Hij bestaat uit vullen. Ik vul de leegte met dicta, liedjes en feitjes, met schoonheid en interessantigheid.

Dat vullen is de troost waarover zoveel gesproken wordt.

Een van die vulsels bleken — de afgelopen jaren althans — de psychologische romannetjes van Simenon, zijn ‘romans durs’. Net voor de vakantie deed ik mezelf er nog zestig cadeau. Van die zestig had ik er nog maar zes niet gelezen. Omdat ik er eerder veel van had weggeschonken, geeft het zicht van de tweede Simenonstapel die nu naast de eerste op mijn bureautje ligt, mij veel voldoening.

Ik las afgelopen week, voor, tijdens en na het slapen, ‘De zoon’ (1957).

Het bleek weer een brievenroman. Zoals altijd wordt er zeer weinig literaire taal gebruikt, schoonschrijverij vindt je bij Simenon slechts hier en daar. Maar als hij het doet; is het toch altijd raak, dan spreekt hij over ‘strokerige stiltes’ en over ‘mishoorns die een kreet van de oceaan zijn’.

‘De zoon’ is een typisch ‘roman dur’ met ogenschijnlijk simpele maar toch diepe psychologische inzichten.

Van de 86 ‘romans durs’ die in het Nederlands vertaald zijn, las ik er inmiddels 67. ‘De zusters Lacroix’ ‘Onbekenden in het huis’, ‘Dokter Bergelon’, ‘De man van Oebangi’, ‘De spoken van

de hoedemaker', 'De dood van Belle', 'De gebroeders Rico', 'Ongestrafte misdaad', 'Getuigen', 'De gevangenis' en 'Kleine heilige' heb ik nog niet en dat zal er nog wel eens van komen.

Simenons lezen verschaft mij een bijzonder soort rust. Er is de immense troost van het besef dat het allemaal veel slechter kan. Bovendien schrijft Simenon zo goed dat het futiel is om op hem jaloers te zijn. En ten derde besef je, eens je je in het schrijverschap van Simenon verdiept, dat de schrijfdrang een ziekte is waaraan men maar best kan toegeven.

De deur van mijn zielenkast gaat terug toe. Geen emoporno meer. Dat stopt. Maar omdat de mens een eerzuchtig wezen is, en het mij aan eerzucht zeker niet ontbreekt, blijf ik hier schrijven. Hoe of wat, dat weet ik niet. Ik speel slechts met een enkele beperking, namelijk, dat als ik hier iets schrijf, het minstens vijfhonderd woorden lang moet zijn.

Aan u, beste lezer, dank voor het lezen.

Oh ja, het nieuwjaar. Ik wens u, uiteraard het beste, maar het allerbeste, dat wens ik alleen voor mezelf en mijn naasten, daar moet ik dan weer eerlijk in zijn.

Einde

